

374-8

พ 12 ค

จ 2

ลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ตามทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษา
ในจังหวัดสิงห์บุรี

14 ส.ย. 2527

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตงมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร 3921575 3915058

ปริญญานิพนธ์

ของ

ฉงน จุฑะพันธุ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มีนาคม 2527

153932

ลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ตามทัศนะ ของนักเรียนมัธยมศึกษา
ในจังหวัดสิงห์บุรี

บทคัดย่อ
ของ
ฉงน จุฑะพันธุ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มีนาคม 2527

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี ที่อยู่ในระดับชั้นและเพศแตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจาก แบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ (The Leadership Ability Evaluation) ลักษณะผู้นำที่ศึกษามี 4 แบบคือ ลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอัทนียมก้าวร้าว อัทนียมยอมตาม ประชาธิปไตย และเสรี กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนมัธยมศึกษา ในปีการศึกษา 2526 ของ จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 523 คน การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และ ทดสอบค่า t-test

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบ ประชาธิปไตยมากที่สุด และแบบเสรีเลือกน้อยที่สุด
2. นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและ เพศหญิง เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบ ประชาธิปไตยมากที่สุด และแบบเสรีเลือกน้อยที่สุด
3. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอัทนียมก้าวร้าว มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
4. นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอัทนียมก้าวร้าว มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง
5. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอัทนียมยอมตาม มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
6. นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและ เพศหญิง เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบ อัทนียมยอมตามไม่แตกต่างกัน

7. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน

8. นักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบประชาธิปไตยมากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาชาย

9. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เลือกลักษณะผู้นำแบบเสรีมากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

10. นักเรียนมัธยมศึกษาเขตชายและเพศหญิง เลือกลักษณะผู้นำแบบเสรีไม่แตกต่างกัน

THE EXPECTED CHARACTERISTIC OF STUDENT'S LEADERSHIP
AS PERCEIVED BY THE STUDENTS OF SECONDARY SCHOOLS
IN SINGBURI PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
CHANGON JUTAPAN

Presented in partial fulfilment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
March 1984

The purpose of this study was to determine types of desired student leadership as perceived by secondary school students of different class levels and sex in Singburi province.

A set of questionnaires modified from "The Leadership Ability Evaluation" was used for data collection. Four types of leadership- autocratic-aggressive, autocratic-submissive, democratic, and laissez-faire were studied. Sample included 523 students enrolled at secondary school throughout Singburi province during 1983 academic year. Mean, percentage, student t-test were used for analyses of data.

Results of the study were the followings:

1. The democratic type of leadership was most preferred while laissez-faire type was chosen the least by students of both levels.
2. Boy and girl students indicated that democratic leadership was their most desirable type while laissez-faire leadership was chosen the least.
3. Upper division students preferred autocratic-aggressive leadership more than lower division students did.
4. Boy students preferred autocratic-aggressive leadership more than girl students did.
5. Lower division students preferred autocratic-submissive leadership more than upper division students did.
6. There was no significant difference in preference of autocratic-submissive leadership between boy and girl students.

7. Democratic leadership was equally preferred by lower and upper division students.

8. Girl students preferred laissez-faire leadership more than boy students.

9. Upper division students preferred laissez-faire leadership more than lower division students.

10. There was no significant difference in preference of laissez-faire leadership between boy and girl students.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

..... น.ท.วิทย์ ประธาน

..... น.ท.วิทย์ ประธาน

..... น.ท.วิทย์ กรรมการ

..... น.ท.วิทย์ กรรมการ

..... น.ท.วิทย์ กรรมการ

ประกาศคุณประการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและแนะนำอย่างดียิ่ง จาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธีระ ทานตวิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ เดียววิศเรศ
และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ดา ปรากฏ์ประทานพร ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็น
อย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ใน
จังหวัดสิงห์บุรี ที่กรุณาให้ความสะดวกในการแจกแบบสอบถามและ เก็บรวบรวมข้อมูลเป็น
อย่างดี ขอขอบคุณเพื่อนครูโรงเรียนสิงห์บุรีทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ขอขอบใจนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดสิงห์บุรี
ที่ช่วยตอบแบบสอบถามให้ จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ฉงน จุฑะพันธุ์

สารบัญ

บทที่

หน้า

✓ 1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
✓	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3 ๙
✓	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3 ๙
✓	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4 ๒
✓	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	4 ๒
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6 4
✓	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	6 ๙
✓	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16 7
✓ 3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	21 1๙
✓	ประชากร	21 1๐
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	23 ๙
✓	การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล	24 1๐
✓	การรวบรวมข้อมูล	25
	การจัดกระทำกับข้อมูล	25
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	25 ๙
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	28 ๙
✓	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	28
✓	การวิเคราะห์ข้อมูล	28

บทที่

หน้า

5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	38	20
✓	ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	38	20
✓	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	38	20
✓	สรุปผลการวิจัย	38	20
✓	อภิปรายผล	40	21
✓	ข้อเสนอแนะ	43	21

บรรณานุกรม	45
	22

ภาคผนวก	49
	24

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวนตามอำเภอและโรงเรียน ของจังหวัดสิงห์บุรี	22
2	คะแนน ร้อยละ และอันดับที่ของลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ของ นักเรียนมัธยมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	30
3	คะแนน ร้อยละ และอันดับที่ของลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ของ นักเรียนมัธยมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	31
4	คะแนน ร้อยละ และอันดับที่ของลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ของ นักเรียนมัธยมศึกษา เพศหญิง	32
5	คะแนน ร้อยละ และอันดับที่ของลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ของ นักเรียนมัธยมศึกษา เพศชาย	33
6	เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์แบบอัตนัยกว้างๆ ของ นักเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ทั้งเพศชายและเพศหญิง	34
7	เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์แบบอัตนัยยอมตาม ของ นักเรียนมัธยมศึกษาใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ทั้งเพศชายและเพศหญิง	35
8	เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์แบบประชาธิปไตย ของ นักเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ทั้งเพศชายและเพศหญิง	36
9	เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์แบบเสรีของนักเรียนมัธยมศึกษา ที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ทั้งเพศชายและ เพศหญิง	37

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาระดับพื้นฐานอย่างมีรูปแบบให้แก่สมาชิกในสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน สามารถประกอบอาชีพได้ตามควรแก่วัยและความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ซึ่งมุ่งสอนให้นักเรียนได้พยายามทำงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง ไคลงมือทำการทดลองปฏิบัติการในทางวิทยาศาสตร์ วิชาช่างอุตสาหกรรม เหล่านี้เป็นต้น กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งจุดประสงค์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาไว้ว่าควรเป็นผู้มีความรับผิดชอบ เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ตัว มีวินัยและคุณธรรมในตนเอง มั่นใจเป็นนักกีฬา มีความรู้และทักษะในการทำงาน รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สิ่งแวดล้อม และความรู้ในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ รู้จักแก้ปัญหาโดยสันติวิธี (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 11-13)

การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาที่จะเป็นบันไดก้าวไปสู่การศึกษาระดับสูง ตลอดไปจนถึงหน้าที่การงานที่มีเกียรติในสังคมต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2521 : 1) ดังนั้นการที่โรงเรียนมัธยมศึกษาจะสามารถดำเนินกิจการต่าง ๆ ให้บรรลุดังกล่าวดังนี้ได้ จำเป็นจะต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ-อุปกรณ์ และวิธีจัดการ โดยบรรดาปัจจัยเหล่านี้ สมพงษ์ เกษมสิน (สมพงษ์ เกษมสิน 2519 : 2) กล่าวว่า "คน" นับว่ามีความสำคัญเป็นอันมาก ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้น สิ่งสำคัญที่จะต้องพัฒนา คือ คน เพราะคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของชาติ เป็นพลังผลักดันให้ชาติเจริญก้าวหน้าไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การพัฒนาคนเป็นไปในแนวทางที่ต้องการ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมคือการศึกษานุคลิกภาพของคนในสังคม เพื่อค้นหาส่วนบกพร่องมาทำการแก้ไขปรับปรุง และสนับสนุนปลูกฝังส่วนที่ดี ความเป็นผู้นำเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้แก่คนในสังคม เพราะผู้นำที่มีสมรรถภาพเป็นที่ต้องการในสังคมมากขึ้นในปัจจุบัน

วิจิตร อีรกุล (วิจิตร อีรกุล 2518 : 19) ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อใดก็ตามที่มีคนมารวมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ก็มักจะพบผู้นำคนหนึ่งเสมอ ในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ สิ่งที่จะขาดไม่ได้คือผู้นำ ผู้นำเหล่านี้อาจมองเห็นได้ชัดโดยตำแหน่ง แต่ผู้นำบางคนไม่มีตำแหน่งที่จะบอกได้ ทราบได้จากพฤติกรรมผู้นำแฝงอยู่ หรือเขาได้แสดงลักษณะความเป็นผู้นำให้ปรากฏ คนในกลุ่มยอมรับเขาเป็นผู้นำ ผู้นำเหล่านี้ย่อมมีความสำคัญต่อกลุ่มหรือหน่วยงานของตน เปรียบเหมือนดวงประทีปหรือหางเสือเรือที่จะนำให้กลุ่มประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ผู้นำแต่ละคนจะมีแบบของการนำเป็นของตนเองและแบบของการนำในหมู่คณะต่าง ๆ ย่อมแตกต่างกันไป คุณภาพและความเป็นผู้นำของผู้นำมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคุณภาพของงานและหน่วยงานหรือกลุ่มของเหล่าสมาชิกอีกด้วย

ศิลปะแห่งความเป็นผู้นำเป็นวิชาการสำคัญสาขาหนึ่ง ที่สอนให้รู้ถึงการปกครองคนและการเป็นหัวหน้าคน สอนให้มีความสามารถที่จะชักจูงและทำให้บุคคลอื่นได้ร่วมมือร่วมใจกันดำเนินกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความสมัครใจ ศิลปะแห่งความเป็นผู้นำเกิดจากการอยู่ร่วมกันทางสังคมซึ่งมีมานานแล้ว การอยู่ร่วมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปก็มีผู้นำเกิดขึ้น โดยการนำในกิจการงาน หน้าที่ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่อย่างไรก็ตาม เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2521 : 61) ได้กล่าวไว้ว่าผู้นำจะประสบผลสำเร็จได้ผู้นำจะต้องเป็นตัวแทนของความปรารถนาและจุดมุ่งหมายของผู้ร่วมงาน ผู้นำอาจยกระดับความปรารถนาและจุดมุ่งหมายให้สูงขึ้นได้ แต่ต้องไม่สูงเกินไปจนกระทั่งผู้ร่วมงานตามไม่ทัน นอกจากนี้ผู้นำจะต้องรู้จักกลุ่มที่ตนเป็นผู้นำ รู้ว่าสมาชิกมีความสามารถทำอะไรได้บ้าง สามารถเรียนรู้เพื่อทำอะไรได้บ้าง และผู้นำจะต้องรู้ว่าตนเองมีความสามารถที่จะช่วยให้กลุ่มมีประสิทธิภาพในการทำงานมากน้อยเพียงใด จะต้องรู้จักสมาชิกทั้งที่เป็นรายบุคคลและขณะเมื่ออยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นชั้น ผู้นำจึงจะประสบผลสำเร็จได้

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี เพื่อจะทราบว่านักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรีมีความต้องการผู้นำนักเรียนในลักษณะใด โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ (The Leadership Ability Evaluation)

ซึ่งสร้างโดย รัสเซล เอ็น คาสเซล (Russel N. Cassel) และ เอ็ดเวิร์ด เจ.สแตนลิก (Edward J. Stanick) ผ่องพรทอ อยู่ประเสริฐ ได้นำมาแปลเป็นภาษาไทยเพื่อให้นักเรียนมัธยมศึกษา ได้แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำ 4 แบบ ได้แก่ แบบเสรีนิยม (Laissez-Faire) ใช้ตัวอักษรย่อว่า LF แบบประชาธิปไตย (Democratic - Cooperative) ใช้ตัวอักษรย่อว่า DC แบบอิตินิยมก้าวร้าว (Autocratic - Aggressive) ใช้ตัวอักษรย่อว่า AA แบบอิตินิยมยอมตาม (Autocratic - Submissive) ใช้ตัวอักษรย่อว่า AS

การใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำนี้ จะได้ทราบแนวความคิดของนักเรียนที่แสดงออกโดยการเลือกผู้นำแบบต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วนั้น ซึ่งถ้าผลการเลือกผู้นำนักเรียนส่วนใหญ่มิสัมพันธ์กับสภาพการปกครองของประเทศชาติ ถือการปกครองระบอบประชาธิปไตยในฐานะเป็นทรูทวจะได้อ่อนหรือชี้แนะ หรือแก้ไขทัศนคติของนักเรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองแบบประชาธิปไตยที่แท้จริง ผลจากการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลให้ท้องถิ่นหรือชนบทกลุ่มหนึ่งได้ทราบว่า ลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนในอนาคตนั้นจะมีลักษณะผู้นำแบบใด

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียน ตามทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี โดยจำแนกตามระดับชั้นและเพศ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรง ต่อผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี เพื่อบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในทางการศึกษาจะได้ทราบแนวความคิดของนักเรียนมัธยมศึกษาว่าจะเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบใด และใช้ผลการวิจัยนี้ไปปรับปรุง พัฒนาการเรียน-

การสอน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ มีทัศนคติที่ดี ต่อระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสิงห์บุรี โดยจำแนกตามระดับชั้นและเพศ

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี ในปีการศึกษา 2526 จำนวน 16 โรงเรียน เป็นโรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 12 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 9,985 คน โรงเรียนราษฎร์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 4 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 477 คน สุ่มจำนวนนักเรียนทุกชั้น ในทุกโรงเรียนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 523 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ระดับชั้น (มัธยมศึกษาตอนต้น - มัธยมศึกษาตอนปลาย)

3.1.2 เพศ (หญิง - ชาย)

3.2 ตัวแปรตาม

ลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

เนื่องจากลักษณะผู้นำนักเรียนสามารถวัดออกมาได้โดยใช้แบบประเมินความสามารถ ในการเป็นผู้นำแบบต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยขอให้คำนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้คือ

1. ลักษณะผู้นำ ได้แก่ ลักษณะต่าง ๆ 4 ลักษณะที่ ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ (ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ 2512 : 10-11) แปลจากแบบประเมินความสามารถในการ

เป็นผู้นำ (The Leadership Ability Evaluation) ของ รัสเซล เอ็น คาสเซล (Russel N. Cassel) และ เอ็ดเวิร์ด เจ. สแตนลิก (Edward J. Stanick)

ลักษณะผู้นำทั้ง 4 แบบนั้นคือ

★ 1.1 ลักษณะผู้นำแบบเสรี (Laissez-Faire = LF) เป็นลักษณะที่แต่ละคนในกลุ่มมีอิสระอย่างกว้างขวาง การตัดสินใจขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล ผู้นำไม่มีอิทธิพลชักจูงสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนทำงานตามความพอใจของตน ไม่คำนึงถึงระเบียบกฎเกณฑ์ใด ๆ

★ 1.2 ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic-Cooperative = DC) เป็นลักษณะที่มีการประชุมปรึกษาหารือในการตัดสินใจกระทำการใด ๆ ผู้นำแสดงตนเป็นทั้งผู้นำและสมาชิกในกลุ่ม การปรึกษาหารือเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สมาชิกในกลุ่มมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น คำนึงถึงระเบียบกฎเกณฑ์ของกลุ่มและร่วมมือกันปฏิบัติงาน

★ 1.3 ลักษณะผู้นำแบบอัตนินิยมก้าวร้าว (Autocratic-Aggressive = AA) เป็นลักษณะผู้นำใช้ในการตัดสินใจโดยไม่มีการปรึกษาหารือกับสมาชิกในกลุ่ม ตัดสินใจถืออำนาจเป็นใหญ่ แสดงออกในทางก้าวร้าว และจะวางแผนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

★ 1.4 ลักษณะผู้นำแบบอัตนินิยมยอมตาม (Autocratic-Submissive = AS) เป็นลักษณะผู้นำที่ชอบตัดสินใจกระทำการใด ๆ ด้วยตนเอง แต่อาจปรึกษาหารือบุคคลอื่น เช่น คณะกรรมการ หรือผู้ซึ่งเป็นบุคคลอื่นนอกกลุ่ม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ

★ 2. ทักษะ หมายถึง ความคิดและความเชื่อ ซึ่งวัดได้จากการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำ

3. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาและรวมไปถึงโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนด้วย

★ 4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2526 ของจังหวัดสิงห์บุรี

5. ระดับชั้น หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดสิงห์บุรี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะผู้นำโดยทั่วไป สามารถแบ่งเรื่องราวออกเป็น 4 หัวข้อดังนี้คือ

1. ความหมายของความเป็นผู้นำ (Leadership) และผู้นำ (Leader) ✓
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ ✓
3. ลักษณะความเป็นผู้นำแบบต่าง ๆ และหน้าที่ของผู้นำ ✓
4. การวิจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ

ความหมายของความเป็นผู้นำ

ความหมายของความเป็นผู้นำ (Leadership) ในภาษาไทยมีคำใช้แทน Leadership หลายคำ เช่น ความเป็นผู้นำ การเป็นผู้นำ ภาวะผู้นำ และ ประมุขศิลป์ ในที่นี้ผู้วิจัยขอใช้คำว่า "ความเป็นผู้นำ"

มีผู้อธิบายความหมายของความเป็นผู้นำไว้ เช่น ทีด (Tead. 1964:33) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำเป็นการกระทำที่มีอิทธิพลลงใจให้ผู้อื่นร่วมมือปฏิบัติงาน เพื่อให้งานสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือความเป็นผู้นำเป็นกลไกแห่งการกระทำของบุคคล เพื่อให้ได้รับสิ่งที่ต้องการและทำให้ผู้อื่นรู้สึกชอบเขา

อิงลิช และ อิงลิช (English and English. 1968:218) ให้ความหมายของความเป็นผู้นำไว้ดังนี้

1. เป็นลักษณะหรือทักษะการนำหรือหน้าที่การนำ ความหมายในแง่นี้ไม่คำนึงถึงสถานการณ์เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาตัดสินว่าใครจะเป็นผู้นำ และนำได้อย่างไร แต่จะคิดถึงเพียงคุณสมบัติของผู้นำ

2. เป็นการริเริ่มชี้แนวทางหรือการควบคุมการกระทำที่มีต่อกลุ่ม หรือบุคคลอื่น โดยผู้ตามอาจทำตามแนวทางนั้น ๆ ไม่มากนัก

3. เป็นการกระทำที่มีอิทธิพลต่อกลุ่ม ในทางที่จะทำให้กลุ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์

โซโลมอน (Solomon. 1950 4-5) มีความเห็นว่าความเป็นผู้นำเป็นคุณสมบัติของการที่บุคคลใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น ซึ่งสามารถทำให้ผู้อื่นรับฟัง เห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ขอมทำตามคำแนะนำชี้แจงของเขา ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มดำเนินงานตามวัตถุประสงค์

จากความหมายของความเป็นอย่างผู้นำดังกล่าวแล้วสรุปได้ว่า ความเป็นผู้นำนั้นเป็นความสามารถของบุคคลที่จะจูงใจ เอาชนะจิตใจของสมาชิกในกลุ่มหรือของบุคคลอื่นให้ยอมรับฟัง ขอมทำตาม ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยอำนาจหน้าที่ อีกประการหนึ่ง ความเป็นผู้นำเป็นปฏิกริยาร่วมระหว่างแต่ละบุคคลในกลุ่ม หรือเป็นผลรวมของทัศนคติของกลุ่มนั่นเอง

ความหมายของผู้นำ

ผู้นำ คือบุคคลชนิดใดนั้น ได้มีนักบริหาร นักจิตวิทยา และนักวิจัยได้อธิบายไว้ดังนี้

ฟีดเลอร์ (Fiedler. 1967.78-79) มีความเห็นว่า ผู้นำนั้นจะต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1. ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้นำ ผู้นี้เทกั ประธาน ฯลฯ โดยเป็นตัวแทนของกลุ่ม

2. เป็นผู้ได้รับการเลือกจากกลุ่ม

3. ผู้นำอาจไม่ได้รับเลือกหรือแต่งตั้งให้เป็นผู้นำ แต่เขาเป็นผู้ที่แสดงให้เห็นว่ามีอิทธิพลมากที่สุดในสังคมหรือกลุ่มนั้น

เดโซ สวานานท์ (เดโซ สวานานท์ 2510 : 134-135) มีความเห็นสอดคล้องกับที่กล่าวมาแล้วและให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ผู้นำอยู่ในรูปศูนย์รวมของพฤติกรรมของสมาชิก นั่นคือเป็นความสัมพันธ์รูปหนึ่งของหมู่คณะ ที่แสดงออกซึ่งความรักต่อกันกลางคนหนึ่ง คือ ผู้นำ ทุกคนในหมู่คณะใครจะทำให้คนให้เหมือนผู้นำ ผู้นำอีกแบบหนึ่งคือผู้ที่มีพฤติกรรมผู้นำ หรือมีความเป็นผู้นำ นั่นคือผู้นำเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น มีความสามารถในการจูงใจคนให้ประพฤติปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการ หรือคำสั่งของเขาได้ มีความคิดริเริ่มที่ดี วางแผนและดำเนินงานได้เรียบร้อย เร่งเร้าให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

ส่วน ภิญญู สาธร (ภิญญู สาธร 2516 : 224-225) มีความเห็นว่า ผู้นำก็คือบุคคลที่มีอำนาจเหนือในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพราะความเป็นผู้นำเป็นกระบวนการสองทาง คือ ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตาม และในบางคราวผู้ตามก็มีอิทธิพลเหนือผู้นำ

จากที่กล่าวมานี้พอสรุปได้ว่า ผู้นำคือบุคคลที่มีอำนาจเหนือบุคคลอื่นในกลุ่ม บุคคลในกลุ่มยอมรับเขา และยอมปฏิบัติตามความคิดเห็นหรือคำสั่ง ผู้นำและผู้บริหารไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลเดียวกัน ผู้บริหารมีอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่ง แต่อาจไม่ใช่ผู้นำที่แท้จริงของกลุ่ม เพราะขาดความเป็นผู้นำ บุคคลอื่นในกลุ่มอาจเป็นที่ยอมรับนับถือของสมาชิกในกลุ่มมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่ม ทั้งนี้เพราะเขามีความเป็นผู้นำอยู่ในตัว พฤติกรรมที่เขาแสดงออกแสดงความเป็นผู้นำ ในกลุ่มหนึ่ง ๆ หรือหน่วยงานหนึ่ง ๆ อาจมีผู้นำหลายคนนอกเหนือจากผู้นำโดยตำแหน่ง

ทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ

เมอร์ฟีฟิลด์ (Merrifield. 1961:100-107) เสนอความคิดเห็นหรือการยอมรับเกี่ยวกับความเป็นผู้นำที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. ความเป็นผู้นำเป็นคุณสมบัติที่อยู่ภายในตัวของผู้นำ แต่คนในสมัยก่อนเชื่อกันว่า ความเป็นผู้นำเป็นผลมาจากพันธุกรรม ก็เป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด (Leaders were born not made) สิ่งที่ทำให้บุคคลกลายเป็นผู้นำหรือยังคงเป็นผู้นำอยู่นั้น เป็นคุณสมบัติภายในตัวของแต่ละบุคคล แต่ในปัจจุบันเชื่อว่า ความเป็นผู้นำสามารถปลูกฝังและเรียนรู้ให้

2. ลักษณะคุณภาพและทักษะที่ต้องการในตัวผู้นำ ต้องพิจารณาอย่างกว้างขวางจากสถานการณ์ที่เขาจะต้องทำหน้าที่ผู้นำ

นอกจากนี้งานวิจัยที่ สโตกคิลล์ สํารวจมากกว่า 10 เรื่องได้ข้อสรุปว่า นักเรียนธรรมดาที่ดำรงตำแหน่งผู้นำ จะมีคุณสมบัติเหนือกว่าบุคคลอื่นในกลุ่มดังนี้

1. ความสามารถในการสมาคมกับผู้อื่น
2. การรู้วิธีการทำงานให้สำเร็จ
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง
4. ความเข้าใจและความตื่นตัวต่อสถานการณ์
5. ความกว้างขวางในหมู่คณะ
6. การให้ความร่วมมือ
7. ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น
8. การรู้และเข้าใจความสามารถด้านสติปัญญา ความถนัดในงาน ความต้องการความสนใจของผู้ตาม
9. ความสามารถในการใช้ดุลยพินิจ

อย่างไรก็ตามจากการค้นคว้าลักษณะที่ทำให้ผู้นำและผู้ตามแตกต่างกันพบว่า มีลักษณะที่ทำให้แตกต่างกันเป็นส่วนน้อย และมีบางเรื่องได้ผลขัดแย้งกัน ดังเช่นที่เกี่ยวกับสติปัญญา จากการสำรวจงานวิจัยของ สโตกคิลล์ (Stogdill) พบว่าผู้นำจะมีสติปัญญาสูงกว่าผู้อื่น แต่ วีเบอร์ และ วีเบอร์ (Weber and Weber. 1961:26) รายงานว่าจากการศึกษาเกี่ยวกับเขาวนปัญญาที่จำเป็นต่อลักษณะความเป็นผู้นำพบว่า ผู้ที่มีเขาวนปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยก็มีความสามารถที่จะเป็นผู้นำได้ในบางสถานการณ์ คาร์ทไรท์ (Cartwright. 1968:304) ได้ทำการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำพบว่า จากรายการลักษณะของผู้นำที่ได้จากผลงานวิจัยมากกว่า 5 เรื่อง มีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่เป็นลักษณะร่วมกัน การที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะทางบุคลิกภาพวัดได้ยากยังขาดความเชื่อมั่นในการวัด นอกจากนี้เครื่องมือ วิธีการ และสถานการณ์ในการวิจัยเหล่านี้นั้นแตกต่างกัน

จากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การศึกษาความเป็นผู้นำจากลักษณะของผู้นำนั้น ยังไม่เพียงพอที่จะอธิบายเกี่ยวกับความเป็นผู้นำได้ วีเบอร์ และ วีเบอร์ (Weber and Weber 1961 . 37) ได้วิจารณ์ว่า รายการลักษณะความเป็นผู้นำที่ค้นพบจากการวิจัยหลาย ๆ เรื่อง ไม่สอดคล้องกัน บางลักษณะไม่เป็นอิสระจากกันและบอกไม่ได้ว่าลักษณะเหล่านั้น จำเป็นต่อการที่จะขึ้นสู่ตำแหน่งผู้นำหรือไม่ นอกจากนี้ยังไม่ได้มีการศึกษาว่าลักษณะความเป็นผู้นำเหล่านั้นได้มาอย่างไร เพียงแต่เชื่อกันว่าเป็นลักษณะที่มีติดตัวแต่ละบุคคลมาแต่กำเนิดทั้ง ๆ ที่เขาอาจจะมีลักษณะเหล่านั้นจากการเรียนรู้ การฝึกฝนในภายหลัง

✓ เมื่อศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำ สามารถจัดองค์ประกอบของความเป็นผู้นำที่ดีได้ดังนี้

1. องค์ประกอบทางด้านความสามารถ ได้แก่ สติปัญญา ความตื่นตัว ความคิดริเริ่ม การตัดสินใจ และความสามารถในการใช้ถ้อยคำ
2. องค์ประกอบทางด้านความสำเร็จ ได้แก่ ความสำเร็จทางด้านความรู้ ความเป็นผู้รอบรู้ และความสำเร็จทางด้านกีฬา
3. องค์ประกอบทางด้านความรับผิดชอบ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อตัวเองและผู้อื่น เป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ ความคิดริเริ่ม ความก้าวร้าว ความเชื่อมั่นในตนเอง และความต้องการที่จะทำให้ผลงานดียิ่งขึ้น
4. องค์ประกอบทางด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ความสามารถในการสมาคมกับผู้อื่น การให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ และความมีอารมณ์ขัน
5. องค์ประกอบทางด้านสถานภาพ ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และ ความกว้างขวางในหมู่คณะ

ลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ

การพิจารณาลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ นั้น เกรซ ครัทซ์ฟิลด์ และ บอลลาดี (Krech, Crutchfield and Ballachey. 1962.422-423) กล่าวว่า มีวิธีที่จะพิสูจน์ว่าใครเป็นผู้นำของกลุ่มอยู่ 2 วิธีคือ

1. โดยวิธีถามสมาชิกของกลุ่มว่า สมาชิกในกลุ่มเห็นว่าใครเป็นผู้มีอิทธิพลในการอำนวยการกลุ่มมากที่สุด

2. โดยวิธีถามผู้สังเกตการณ์กลุ่มว่า เห็นว่าใครเป็นผู้พยายามใช้อิทธิพลในการจูงใจเพื่อนร่วมงาน หรือดูจากบันทึกว่าสมาชิกของกลุ่มใดใช้อิทธิพลจูงใจเพื่อนร่วมงานได้ผลมากที่สุด

ยูริส (Uris. 1964:29-30) ได้แบ่งลักษณะผู้นำโดยพิจารณาจากลักษณะและวิธีการใช้อำนาจของการเป็นผู้นำเป็น 3 แบบดังนี้

1. ผู้นำแบบอัตนนิยม (Autocratic Leader) ลักษณะผู้นำที่ปฏิบัติงานโดยอำนาจเป็นใหญ่ โครงสร้างของกลุ่มมีผู้นำเป็นศูนย์กลาง สมาชิกมีความสัมพันธ์กับผู้นำเฉพาะในการรับฟังคำสั่งหรือในด้านการรับใช้ ไม่ยอมให้สมาชิกร่วมในการตัดสินใจใด ๆ เป็นคนเดียวที่ทราบกลวิธีและลำดับขั้นในการทำงาน เป็นผู้บอกกิจกรรมต่าง ๆ ที่สมาชิกจะต้องทำ จัดหน้าที่แต่ละคนด้วยตนเอง และไม่ยินยอมให้มีการเปลี่ยนแปลง, ผู้นำแบบนี้จะแยกตัวออกจากกลุ่มและต้องการให้มีการติดต่อระหว่างคนในกลุ่มน้อย - การติดต่อการงานระหว่างส่วนต่าง ๆ นั้นจะทำโดยตัวผู้นำเอง, การที่บุคคลในกลุ่มขาดความสัมพันธ์กันทำให้ขาดความสนใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของกลุ่ม และปัญหาที่เกิดขึ้นก็ถือถ้าขาดผู้นำเพียงคนเดียวการดำเนินงานของกลุ่มจะชะงัก หรือกลุ่มอาจแตกสลาย เพราะกลุ่มไม่ได้มีการประสานงานกันมาก่อน

2. ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leader) ผู้นำแบบนี้ให้โอกาสแก่สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นนโยบายทั้งหลาย การตัดสินใจใด ๆ เกิดจากการอภิปรายปรึกษาหารือกันภายในกลุ่ม โดยได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนอย่างดีจากผู้นำในการทำกิจกรรมใด ๆ จะมีการประชุมปรึกษาหารือ เมื่อกลุ่มต้องการคำแนะนำทางด้านกลวิธี ผู้นำมักจะเสนอแนะวิธีการหลาย ๆ วิธีให้กลุ่มมีโอกาสเลือกกระทำ สมาชิกในกลุ่มมีอิสระในการเลือกทำงานร่วมกับผู้ที่เขาเลือก มีการแบ่งงานกันทำระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ผู้นำมีความยุติธรรมและจริงจังในการติชมวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน และพยายามทำตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม ในด้านการมีอำนาจผู้นำแบบประชาธิปไตยมีอำนาจเช่นเดียวกับแบบอัตนนิยม

ผู้นำแบบประชาธิปไตยให้อิสระแก่สมาชิก ในขณะที่ตัวกันสมาชิกต้องคำนึงถึงระเบียบ กฎเกณฑ์ของกลุ่ม

3. ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-Faire หรือ Free-Rein Leader) คือ ลักษณะผู้นำที่ปฏิบัติงานโดยปล่อยให้สมาชิกในกลุ่มปฏิบัติงานตามใจชอบ ไม่มีการตัดสินใจที่เป็นของตนเอง ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับสมาชิก และผู้นำกับสมาชิก โครงสร้างเป็นแบบขาดตอน ไม่มีระบบกลุ่ม อยู่ในลักษณะกระจายและขาดการประสานสัมพันธ์กัน ลักษณะการทำงานของผู้นำแบบนี้ สมพงษ์ เกษมสิน (สมพงษ์ เกษมสิน 2517 : 91) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วให้ผู้ที่บังคับบัญชาเสนอกำหนดนโยบาย มาตรฐานการปฏิบัติงาน จัดระบบงานตามใจชอบ ไม่ค่อยคำนึงถึงหลักการและกฎเกณฑ์เท่าใดนัก ไม่มีหลักการควบคุมดูแล และไม่ไ้สร้างเกณฑ์ควบคุมงานขึ้นไว้สำหรับการควบคุมงาน ว่าใครปฏิบัติงานได้ผลหรือไม่เพียงใด นอกจากนี้วัตถุประสงค์ของการทำงานก็ไม่มีกำหนดแน่นอน เปลี่ยนแปลงได้ตามที่ผู้บังคับบัญชาคิดเห็น ซึ่งไม่ขัดหรือผิดจากระเบียบปฏิบัติ หรือตามที่ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงสั่งลงมาเท่านั้น และหัวหน้างานมักไม่เข้ายุ่งเกี่ยว ใครจะทำอะไรก็ได้ ลักษณะการเป็นผู้นำหรือหัวหน้างานมีแต่ชื่อหรือสมมตินามเท่านั้น ขาดความคิดริเริ่มต้องงาน และไม่พยายามจัดให้มีการประเมินผลงานเพื่อแก้ไขแต่อย่างใด ผู้นำทั้งสามแบบนี้ไม่สามารถกล่าวได้ว่าแบบใดดีที่สุด

ฟีดเลอร์ (Fiedler. 1967.163) ได้สรุปจากงานวิจัยมากกว่า 35 เรื่อง และกลุ่มต่าง ๆ อีก 16 กลุ่ม พบข้อสรุปที่สำคัญสามประการคือ

1. ประสิทธิภาพของกลุ่มขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแบบ (Style) ในการนำของผู้นำในสถานการณ์เฉพาะที่เขาำกลุ่ม ผู้นำส่วนมากเป็นผู้นำที่สามารถในบางสถานการณ์ แต่มีอีกหลายสถานการณ์ที่เขาไม่สามารถจะนำกลุ่มได้

2. ความเป็นผู้นำแบบใดจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด ขึ้นอยู่กับสถานการณ์กลุ่มที่จะทำให้นำนำใช้อิทธิพลได้มากน้อยเพียงไร

3. ถ้าประสิทธิภาพของความเป็นผู้นำขึ้นอยู่กับแบบของผู้นำและสถานการณ์แล้ว เราสามารถจะทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ ประการแรก โดยการเลือกผู้นำหรือฝึกฝนผู้นำเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่ม อีกประการหนึ่ง จัดการสถานการณ์กลุ่มให้เหมาะสมกับผู้นำ

แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำของชน ทำให้ยากกว่าเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ จึงมักอาศัยการจัดการกลุ่มสถานการณ์มากกว่า ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลงานที่ดี

ยูริส (Uris. 1964 30) ให้ความเห็นว่า บรรดานักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา มักจะคิดว่าลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยดีที่สุด แท้จริงแบบอัตนิยมในสถานการณ์หนึ่งอาจจะมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ในขณะที่วิธีการอื่น ๆ ล้มเหลว แต่ภายใต้สถานการณ์ที่เหมาะสมแบบประชาธิปไตยดีที่สุด เช่นเดียวกับแบบเสรีนิยมมักจะกล่าวกันว่าเป็นแบบที่ไม่มีประสิทธิภาพ แต่ภายใต้สถานการณ์ที่เหมาะสมแล้วก็สามารถประสบความสำเร็จได้ เช่นเดียวกับวิธีอื่นเช่นกัน

มีการศึกษาหลายครั้งที่พบว่ามีการต่อต้านผู้นำแบบประชาธิปไตย เกรซ กรัทซ์ฟิลด์ และ บอลลาดี (Krech, Crutchfield and Ballachey. 1962:438) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเด็กพบว่า เด็กที่เรียนรู้จะเป็นเด็กเฉย ๆ ไม่สามารถจะทำอะไรด้วยตนเองและจะต้องขึ้นอยู่กับครูของเขาเสมอ เมื่อพยายามเปลี่ยนให้เด็กเหล่านั้นใช้วิธีการเรียนที่มีความรับผิดชอบของตัวเองมากขึ้น ปรากฏว่าเด็กเหล่านั้นมีปฏิกิริยาต่อต้านในตอนแรก แต่ต่อมาวิธีการดังกล่าวก็เป็นที่ยอมรับของเด็กเหล่านั้น จึงกล่าวได้ว่าความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยเป็นผลดีในระยะยาว ในเมื่อมีการสอนเทคนิคและวิธีการประชาธิปไตยควบคู่ไปด้วย

บทบาทและหน้าที่ของผู้นำแบ่งได้เป็น 2 พวกคือ หน้าที่หลัก (Primary Function) เป็นหน้าที่ที่จำเป็นต่อการเป็นผู้นำ อีกประการหนึ่งเป็นหน้าที่รอง (Secondary Function) เป็นหน้าที่ที่ผู้นำยอมรับทำในกลุ่มเพื่อผลทางด้านจิตใจ

หน้าที่หลักประกอบด้วย

1. หน้าที่บริหาร หน้าที่ที่เห็นชัดของผู้นำไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มแบบใดคือผู้นำจะต้องทำหน้าที่บริหารและประสานงานในกลุ่ม ไม่ว่าเขาจะตัดสินใจนโยบายหรือวัตถุประสงค์ของกลุ่มโดยตรงหรือไม่ก็ตาม เขาก็มีความรับผิดชอบที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในการบริหารงานเหล่านั้น แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าผู้นำจะต้องลงมือทำเองทั้งหมด อาจเป็นเพียงให้มีผู้รับช่วงงานไปทำ

2. หน้าที่วางแผน ผู้นำจะต้องทำหน้าที่วางแผนหรือวิธีการที่จะให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการทำงาน ผู้นำอาจจะต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่จะต้องใช้การตัดสินใจทันที หรืออาจจะวางแผนไว้เป็นระยะยาว บ่อยครั้งที่ผู้นำเป็นผู้วางแผนเพียงผู้เดียว สมาชิกในกลุ่มจะรับรู้งานเป็นส่วน ๆ ตามที่ตนรับผิดชอบไป

3. หน้าที่วางแผนนโยบาย โดยทั่วไปการวางแผนนโยบายอาจเป็นไปได้สามทางคือ กลุ่มผู้มีอำนาจทำหน้าที่วางแผน มีการร่วมให้ความเห็นโดยผู้นำอันดับรองลงไปบ้าง แล้วมีการออกคำสั่งเพื่อดำเนินงานกันเป็นทอด ๆ ลงมา หรือสมาชิกในกลุ่มร่วมกันวางแผนนโยบายเกี่ยวกับกิจการงานต่าง ๆ ของกลุ่ม อีกประการหนึ่ง ผู้นำวางแผนนโยบายเพียงผู้เดียว ไม่ว่าจะเป็นแบบใดผู้นำมีบทบาทมากเสมอ

4. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนกลุ่ม ผู้นำจำเป็นต้องรับหน้าที่นี้ เพราะเป็นเรื่องยากลำบากที่ทุก ๆ คนในกลุ่มจะติดต่อโดยตรงกับคนในกลุ่มอื่น ๆ ได้ ดังนั้นผู้นำจึงเป็นตัวแทนของคนในกลุ่มในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในกลุ่มอื่น

หน้าที่รองประกอบด้วย

1. หน้าที่เป็นบุคคลตัวอย่างในกลุ่มบางประเภท เช่น ทหาร พระ ครู-อาจารย์ ผู้นำจะต้องแสดงตนเป็นตัวอย่างให้ผู้อื่นหรือสมาชิกยึดถือปฏิบัติตาม

2. หน้าที่เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม ผู้นำประเภทนี้เป็นเครื่องหมายของกลุ่ม มักจะเป็นบุคคลในคณะกรรมการของกลุ่มเป็นเวลานาน ในขณะที่สมาชิกคนอื่น ๆ สับเปลี่ยนกันเรื่อย ๆ

3. หน้าที่เป็นตัวแทนรับผิดชอบในเมื่อสมาชิกของกลุ่มเกิดปัญหา เฉพาะเมื่อต้องการตัดสินใจ โดยสมาชิกในกลุ่มมีความเชื่อมั่นในผู้นำของเขา และให้ผู้นำตัดสินใจให้

4. ผู้นำทำหน้าที่เป็นบุคคลในอุดมคติของเหล่าสมาชิก เป็นที่เคารพยกย่องในด้านคุณค่าต่าง ๆ และทุกคนเชื่อฟังเขา

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นำตามที่กล่าวมานี้ ในกลุ่มที่มีการปกครองแบบต่าง ๆ กัน สถานการณ์ต่างกัน ความสำคัญมากน้อยของแต่ละบทบาทหน้าที่จะแปรเปลี่ยนไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในต่างประเทศ

ในปีคริสต์ทศวรรษ 1965 ดันแฮม (Dunham. 1965 117) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำและปฏิกริยาของสมาชิกในบรรยากาศทางสังคมสามแบบ โดยความร่วมมือของสถาบันพัฒนาเด็ก (Institute of Child Development) แห่งมหาวิทยาลัยรัฐไอโอวา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้รับการยกย่องว่าเป็นการวิจัยขั้นสูง ประกอบด้วยสองการทดลอง

1. การทดลองแรกมีตัวแปรอิสระ คือ ผู้นำแบบประชาธิปไตยและผู้นำแบบอัตนิยม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัย 10 ขวบกลุ่มละ 5 คน ผู้นำคนเดียวจะพบกับเด็กทั้งสองกลุ่มโดยแต่ละกลุ่มจะใช้ลักษณะความเป็นผู้นำต่างกัน มีผู้คอยสังเกตพฤติกรรมของผู้นำและเด็กแล้วบันทึกไว้

2. การทดลองที่ 2 ใช้เด็ก 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ให้ทำงาน 3 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย อัตนิยม และเสรีนิยม โดยให้ผู้ใหญ่เป็นผู้นำ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มนี้จะเท่าเทียมกันในด้านสติปัญญา ลักษณะทางกายภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ลักษณะทางบุคลิกภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้นำทั้งสามคนได้รับการฝึกการเป็นผู้นำแต่ละแบบมาแล้วเป็นอย่างดี

ในกลุ่มประชาธิปไตย ผู้นำจะเรียกเด็กเข้ามารวมกลุ่มกันและอภิปรายร่วมกันว่า มีอะไรบางอย่างที่จะต้องทำ ให้คำแนะนำหลาย ๆ อย่าง และเปิดโอกาสให้ซักถามได้ แต่การตัดสินใจขั้นสุดท้ายจะขึ้นอยู่กับพวกเด็ก ๆ ผู้นำทำตัวเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม

กลุ่มผู้นำแบบอัตนิยมจะบอกเด็กว่าแต่ละคนจะต้องทำอะไร โดยกำหนดให้ทำเป็นขั้น ๆ เมื่อทำเสร็จแต่ละขั้นจะส่งงานต่อ ๆ กันไป และกำหนดให้เด็กทำงานร่วมกันโดยไม่คำนึงว่าพวกเขาจะเห็นชอบด้วยหรือไม่ ผู้นำจะควบคุมการทำงานตลอดเวลา

ในกลุ่มผู้นำแบบเสรีนิยม ผู้นำเฉื่อยชา เขาจะจัดหาวัสดุเครื่องมือมาให้เด็ก ๆ และบอกเด็กว่าสามารถซักถามเขาได้ถ้าต้องการจะทราบเรื่องใด ๆ ผู้นำไม่ให้ความ-

ช่วยเหลือและไม่เข้าร่วมจนกว่าจะได้รับการขอร้อง อีกทั้งไม่ตีชมผู้ใด ดังนั้นเขาจะได้รับคำถามน้อยมากและแทบไม่ได้มีส่วนร่วมเลย

จากบันทึกพฤติกรรมของเด็กทั้ง 4 กลุ่ม แสดงให้เห็นว่าเด็กมีปฏิริยาต่อผู้นำทั้ง 3 แบบต่างกัน ผู้นำแบบอิตินิยมก่อให้เกิดปฏิริยา 2 แบบคือ ขอมตาม (Submissive) หรือ ก้าวร้าว (Aggressive) การก้าวร้าวมีหลายแบบ กลุ่มจะชุนเื่องผู้นำที่ควบคุมตลอดเวลา ในขณะที่เดียวกันก็เกรงกลัว จึงแสดงอาการก้าวร้าวทางอ้อม เช่น แสร้งไม่ได้ยินเวลาผู้นำพูด ละเมิดกฏ ออกจากห้องก่อนเวลา ทำลายสิ่งของ เป็นต้น นอกจากนั้น ยังแสดงอาการก้าวร้าวกันเองระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยกัน เช่น ดูถูกงานของผู้อื่น คิดว่าของตนเหนือกว่า ไม่มีการร่วมมือกัน เปรียบเทียบผลงานที่ได้รับกับกลุ่มอื่น ๆ พบว่าผลงานได้มากกว่ากลุ่มอื่นเล็กน้อย ในกลุ่มผู้นำแบบประชาธิปไตยเด็กจะมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีขวัญและกำลังใจในการทำงานสูง ผลงานดีที่สุด ในกลุ่มผู้นำแบบเสรีนิยมผลงานไม่ดี และก่อให้เกิดความคับข้องใจและก้าวร้าวสลับกัน

จากการสัมภาษณ์เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เด็กชอบผู้นำแบบประชาธิปไตยมากที่สุด

ในปีคริสต์ศักราช 1974 เบอร์ตัน (Burton. 1974 174) แห่งมหาวิทยาลัยเซาท์เธอร์น อิลลินอยส์ ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบนิสิตที่จบการศึกษาไปแล้วว่าระหว่างนิสิตที่เคยมีประสบการณ์การเป็นผู้นำมาก่อนในมหาวิทยาลัย กับนิสิตที่ไม่เคยทำหน้าที่ผู้นำมาก่อนในมหาวิทยาลัย เมื่อจบการศึกษาแล้วนิสิตประเภทใดจะได้ทำหน้าที่ผู้นำชุมชนมากกว่ากัน ผลปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน นิสิตที่ไม่เคยเป็นผู้นำในมหาวิทยาลัยมาก่อนก็ได้เป็นผู้นำชุมชนมากเท่า ๆ กับนิสิตที่เคยเป็นผู้นำ

ผู้ที่ได้ทำการศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาที่อยู่ต่างระดับชั้นและต่างเพศกันที่น่าสนใจคือ คาสเซล และ สเตนิก (Cassel and Stanick. 1961:158) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบนักเรียนชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง โดยเปรียบเทียบจากนักเรียนที่มีสมรรถภาพการเรียนดี ระดับอายุใกล้เคียงกัน และมีเชื้อชาติเดียวกัน จำนวนชั้นละ 70 คน โดยใช้แบบสอบถามฉบับหนึ่งซึ่งกำหนดค่านิยมของการเป็นผู้นำและหลักการ

ตัดสินใจของผู้พบว่า นักเรียนชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่าระดับชั้นไม่มีความสำคัญต่อลักษณะความเป็นผู้นำ เพราะมีความสามารถทำแบบสอบถามได้เท่าเทียมกัน

✓ สรุปจากงานวิจัยของผู้ที่กล่าวมาแล้วพบว่า ลักษณะผู้นำในแต่ละบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจ การมีบุคลิกภาพและความสามารถที่เด่นจะเป็นผู้นำได้ดี ส่วนนิสิตที่เคยเป็น ผู้นำและไม่เคยเป็นผู้นำ ระดับชั้นที่ต่างกัน ไม่มีผลต่อลักษณะผู้นำของนิสิต

การวิจัยในประเทศ

สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำ ของนักศึกษาในประเทศที่น่าสนใจ มีดังนี้

ในปี 2512 ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ (ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ 2512 : 10-12) ไคอาน เลวิน (Levin) และ แพลนนาแกน (Flanagan) ใ้คนำแบบสอบถาม เกี่ยวกับลักษณะผู้นำที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบประเมินลักษณะความเป็นผู้นำ (The Leadership Ability Evaluation) มาใช้กับนิสิตที่เป็นผู้นำและนิสิตที่ไม่ได้เป็นผู้นำ ของคณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีกลุ่มผู้นำ 50 คน และกลุ่มผู้ตาม 50 คน โดยแบ่ง เป็นเพศหญิงเพศชายกลุ่มละ 25 คน นำแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำมาหาค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่ง แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำนี้จะวัด ลักษณะความเป็นผู้นำในแบบการตัดสินใจ โดยกำหนดสถานการณ์ทางสังคมหรือสถานการณ์ ต่าง ๆ ให้ผู้รับการทดสอบสมมติว่าถ้าตนเองเป็นผู้นำและตกอยู่ในสถานการณ์เหล่านั้นจะเลือก ใช้วิธีใดใน 4 แบบที่กำหนดเป็นตัวเลือกนั้น เพื่อให้สามารถมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นในสถานการณ์ นั้น ๆ ลักษณะผู้นำทั้ง 4 แบบนั้นคือ ลักษณะผู้นำแบบเสรี (LF) ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย (DC) ลักษณะผู้นำแบบอัตนิยมการวาว (AA) ลักษณะผู้นำแบบอัตนิยมยอมตาม (AS) ผลการวิจัยพบว่านิสิตที่เป็นผู้นำแตกต่างจากนิสิตที่ไม่ได้เป็นผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ในลักษณะความเป็นผู้นำแบบ LF, DC และ AA ส่วนลักษณะความเป็นผู้นำแบบ AS นั้นไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้เพศไม่มีผลทำให้ลักษณะการเป็นผู้นำของนิสิต ทั้งที่เป็นผู้นำ

และไม่ได้เป็นผู้นำแตกต่างกัน

✓ ในปี 2514 จุมพล พูลภัทรชีวิน (จุมพล พูลภัทรชีวิน 2514 : 40-41) ได้ทำการศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนวัยรุ่น ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้นำชาย 47 คน และหญิง 47 คน ผู้ตามชาย 47 คน และหญิง 47 คน โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำฉบับหนึ่ง ได้ผลสอดคล้องกับการศึกษาของ พงษ์พรหม อยู่ประเสริฐ ดังได้กล่าวมาแล้ว นั่นคือผู้นำทั้งหมด ผู้นำชายผู้นำหญิงมีลักษณะความเป็นผู้นำสูงกว่าผู้ตาม และลักษณะของความเป็นผู้นำหญิงผู้นำชายไม่แตกต่างกัน

ต่อมาในปี 2515 สุติน ฉิมโฉม (สุติน ฉิมโฉม 2515 : 23-24) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการกับความรับผิดชอบทางสังคม ของนักศึกษาวิทยาลัยครูในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามความเป็นพลเมือง ของสถาบันระหว่างชาติสำหรับคนตาบอด เรื่องเด็ก เนื้อหาครอบคลุมลักษณะความรับผิดชอบ 10 ด้าน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์เกี่ยวกับตนเอง ศาสนา การเรียน ชุมชน ครอบครัว บุคคลอื่น อำนาจกฎ-ข้อบังคับ ประเทศชาติ และขนบธรรมเนียมประเพณี ผลปรากฏว่าสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการกับความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กัน

ในปี 2518 กลัยา ตะบูนพงศ์ (กลัยา ตะบูนพงศ์ 2518 . 29-31) ได้ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำฉบับนี้ ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร โดยเปรียบเทียบระหว่างประเภทนักศึกษาที่เป็นผู้นำและไม่เป็นผู้นำ ทั้งเพศชายและเพศหญิง และระดับหลักสูตร ศึกษาลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษากลุ่มรุนแรง และทดสอบความเป็นอิสระของลักษณะความเป็นผู้นำกับประเภทนักศึกษาเพศ และระดับหลักสูตร ศึกษาการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของนักศึกษาเหล่านี้ โดยเปรียบเทียบกันระหว่างนักศึกษา จำแนกตามประเภทนักศึกษา เพศ และระดับหลักสูตร ใช้กลุ่มตัวอย่าง 235 คน เป็นผู้นำ 75 คน ไม่เป็นผู้นำ 160 คน แบบสอบถามได้นำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) และผู้วิจัยอ้างว่าแบบทดสอบมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เป็นผู้นำและที่ไม่เป็นผู้นำ มีลักษณะความเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน นักศึกษาทั้งสองเพศมีลักษณะผู้นำแบบ DC และ AS แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นักศึกษาที่ระดับหลักสูตรต่างกันมีลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาแบบ LP และ DC ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบจากทุกวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เพศและลักษณะความเป็นผู้นำของกลุ่มรุนแรงมีความสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นผู้นำของกลุ่มรุนแรง การตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาของนักศึกษาที่เป็นผู้นำและไม่เป็นผู้นำ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นักศึกษาทั้งสองเพศมีการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญและนักศึกษาที่ระดับหลักสูตรต่างกันก็มีการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาไม่แตกต่างกัน

ในปี 2520 สุพร รุ่งเรือง (สุพร รุ่งเรือง 2520 : 66) ได้ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำ 4 แบบกับกลุ่มนักเรียนนายร้อย จปร. และนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งหมด ปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มเลือกลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยมากที่สุด แบบเสรีนิยมอยู่ในอันดับสอง แบบอัตนนิยมยอมตามอยู่ในอันดับสาม และแบบอัตนนิยมก้าวร้าวเลือกน้อยที่สุด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความเป็นผู้นำดังกล่าวแล้ว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะผู้นำ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขึ้น เพราะว่าการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ในระดับมัศึกษามีน้อยมาก เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ มักจะเป็นการศึกษาวิจัยที่ทำในระดับสูงกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการศึกษาดังนี้ ก็เพื่อศึกษาว่าลักษณะผู้นำนักเรียนแบบใดในจำนวนลักษณะผู้นำ 4 รูปแบบ เป็นที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษามากที่สุด โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เน้นในรูปของการตัดสินใจว่าในสถานการณ์นั้น ๆ ตนเองจะเลือกใช้ผู้นำลักษณะแบบใด นอกจากนี้ยังจะเป็นการเปรียบเทียบกันระหว่างนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งเพศชายและเพศหญิง ว่าเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำกับข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาจากโรงเรียนรัฐบาล 12 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 9,985 คน จากโรงเรียนราษฎร์ 4 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 477 คน จำนวนทั้งสิ้น 10,462 คน ซึ่งเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาของจังหวัดสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2526

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างเลือกมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียน ในจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งมีทั้งหมด 16 โรงเรียน

2.2 แต่ละโรงเรียนจะเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ร้อยละ 5 ของแต่ละชั้นเรียน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 523 คน

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษา จำนวนตามอำเภอและโรงเรียนของ
จังหวัดสิงห์บุรี

เลขที่	โรงเรียน	อำเภอ	จำนวนนักเรียนที่ เป็นหน่วยตัวอย่าง	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง	หมายเหตุ
1	สิงห์บุรี	เมืองสิงห์บุรี	2,855	143	
2	สิงห์พานุ"ประสานมิตร- อุปถัมภ์"	เมืองสิงห์บุรี	519	26	
3	หัวไผ่	เมืองสิงห์บุรี	173	9	
4	อินทร์บุรี	อินทร์บุรี	1,580	79	
5	ทองเอนวิทยา	อินทร์บุรี	298	14	
6	ศรีวินิตวิทยาคม	อินทร์บุรี	318	16	
7	สามัคคีวิทยา	อินทร์บุรี	104	5	
8	สิงห์อุดมวิทยา	อินทร์บุรี	84	4	
9	อุดมศิลป์	อินทร์บุรี	91	4	
10	บางระจันวิทยา	บางระจัน	993	50	
11	ศรีศักดิ์สุวรรณวิทยา	บางระจัน	902	45	
12	พรหมบุรีรัชดาภิเษก	พรหมบุรี	460	23	
13	บ้านแปงวิทยา	พรหมบุรี	331	17	
14	นาคประดิษฐ์วิทยา	พรหมบุรี	198	10	
15	ท่าช้างวิทยาการ	ท่าช้าง	1,190	60	
16	กายบางระจันวิทยา	กายบางระจัน	366	18	
	รวม		10,462	523	

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจาก แบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ (The Leadership Ability Evaluation) ที่ ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ (ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ 2512 : 108-116) ดัดแปลงเป็นภาษาไทยมาจากของ คาสเซล (Cassel) และ สเตนิค (Stanick) แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำฉบับนี้ ใช้ประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำจากการตัดสินใจ โดยสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้บุคคล เลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าเขาคอยอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว เขาจะตัดสินใจเลือกกระทำวิธีใด เพื่อที่จะให้เขามีอิทธิพลมากที่สุด หรือแก้ไขปัญหาคดีที่สุดและบรรลุเป้าหมายที่เขาตั้งไว้

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามสำรวจรายการ โดยให้ตอบตรงกับสถานการณ์ของผู้ตอบเอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ 4 แบบ ซึ่งจะมีคำถามแต่ละข้อทั้ง 4 แบบ

1. แบบเสรี (Laissez-Faire = LF)
2. แบบประชาธิปไตย (Democratic-Cooperative = DC)
3. แบบอัทธินิยม-ก้าวร้าว (Autocratic-Aggressive = AA)
4. แบบอัทธินิยม-ยอมตาม (Autocratic-Submissive = AS)

การตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำ ให้นักเรียนตอบในแต่ละข้อเลือกเพียง 1 ตัวเลือกจาก 4 ตัวเลือก การตรวจให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน นักเรียนแต่ละคนจะมีคะแนนลักษณะผู้นำทั้ง 4 แบบ

การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาผลงานจากเอกสาร ตำรา และผลงานการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียน นิสิต และนักศึกษา
2. กำหนดขอบเขตลักษณะผู้นำของนักเรียนออกเป็น 4 รูปแบบ คือ
 - 2.1 แบบเสรี (LF)
 - 2.2 แบบประชาธิปไตย (DC)
 - 2.3 แบบอิตินิยมก้าวร้าว (AA)
 - 2.4 แบบอิตินิยมยอมตาม (AS)
3. ศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนในระดับต่าง ๆ กันเช่น ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาของ จุมพล พูลภัทรชีวิน (จุมพล พูลภัทรชีวิน 2524 : 87-93) ระดับวิทยาลัยครู ไฉแก่ของ สุธิน จิมโฉม (สุทิน จิมโฉม 2515 : 72-76) และของ กัลยา ตะบุนหงส์ (กัลยา ตะบุนหงส์ 2518 : 81-84) ระดับมหาวิทยาลัยไฉแก่ ของ ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ 2512 : 108-116) และของ สุพร รุ่งเรือง 2520 : 94-100)
4. จากการศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำในระดับต่าง ๆ ผู้วิจัยได้รวบรวมแบบสอบถามนั้น ๆ มาดัดแปลงปรับปรุงข้อความ แล้วนำไปให้กรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจแก้ไข เพื่อให้ได้ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยให้อาจารย์จากภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน 2 ท่าน ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดอ่างทอง 1 ท่าน ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดสระบุรี 1 ท่าน ผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดลพบุรี 1 ท่าน และผู้อำนวยการโรงเรียนในจังหวัดสิงห์บุรี 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจทานชี้แนะแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบโดยวิธี Test-retest กับนักเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี จำนวน 40 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของการจัดอันดับลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ต่อไป ผลการนำแบบสอบถามไปทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

1. แบบอัตนัยกาวราว 0.81
2. แบบอัตนัยยอมตาม 0.77
3. แบบประชาธิปไตย 0.83
4. แบบเสรี 0.90

แบบทดสอบนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำ ให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอบจำนวน 27 ข้อ แต่ละข้อเลือกเพียง 1 ข้อจากตัวเลือก 4 ข้อ การตรวจให้คะแนนให้ข้อละ 1 คะแนน นักเรียนมัธยมศึกษาจะมีคะแนนลักษณะผู้นำนักเรียนทั้ง 4 แบบ เมื่อรวมคะแนนทั้ง 4 แบบแล้ว นักเรียนมัธยมศึกษาทุกคนจะได้คะแนนคนละ 27 คะแนน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยตรง คือ นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ถึงผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 16 โรงเรียน ผู้วิจัยไปส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การจัดกระทำกับข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จากโรงเรียนรัฐบาล 12 โรงเรียน และโรงเรียนราษฎร์ 4 โรงเรียน โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามออกไป 523 ฉบับ ได้รับคืนมา 505 ฉบับ ตรวจแบบสอบถามที่ใช้ได้สมบูรณ์ 473 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.43 ของแบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูล

- 1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) จากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{Gulldford. 1965:44})$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละกลุ่ม
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 หาค่าความแปรปรวน (Variance) จากสูตร

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)} \quad (\text{Ferguson. 1971:62})$$

เมื่อ S^2 แทน ความแปรปรวน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากสูตร

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}} \quad (\text{Ferguson. 1971:62})$$

เมื่อ S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของสองกลุ่ม จากสูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t - distribution
	$\bar{x}_1, \bar{x}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1, กลุ่มที่ 2
	s_1^2, s_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1, กลุ่มที่ 2
	n_1, n_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มที่ 1, กลุ่มที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

LF	=	ลักษณะผู้นำแบบเสรี
DC	=	ลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย
AS	=	ลักษณะผู้นำแบบอิตินิยม-ยอมตาม
AA	=	ลักษณะผู้นำแบบอิตินิยม-ก้าวร้าว
N	=	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
n	=	จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม
$\bar{X}$	=	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	=	คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	=	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์จากคะแนนเฉลี่ยและค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ที่นักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมก้าวร้าว (AA) อิตินิยมยอมตาม (AS) ประชาธิปไตย (DC) และแบบเสรี (LF) จะเลือกแบบใดสูงสุดมีตารางประกอบการวิเคราะห์ 4 ตารางคือ

1. วิเคราะห์คะแนน ร้อยละ และอันดับที่ของลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2. วิเคราะห์คะแนน ร้อยละ และอันดับที่ของลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

3. วิเคราะห์คะแนน ร้อยละ และอันดับที่ของลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์
ของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง

4. วิเคราะห์คะแนน ร้อยละ และอันดับที่ของลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์
ของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ แบบอัตนัย
กาวราว (AA) แบบอัตนัยยอมตาม (AS) แบบประชาธิปไตย (DC) และแบบเสรี (LF)
ซึ่งการวิเคราะห์เปรียบเทียบประกอบด้วยตารางวิเคราะห์ 8 ตารางดังนี้

1. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์แบบอัตนัยกาวราว (AA) ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์แบบอัตนัยยอมตาม (AS) ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

3. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์แบบประชาธิปไตย (DC) ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

4. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์แบบเสรี (LF) ของนักเรียน
มัธยมศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

5. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์แบบอัตนัยกาวราว (AA) ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตามเพศชายและเพศหญิง

6. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์แบบอัตนัยยอมตาม (AS) ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตามเพศชายและเพศหญิง

7. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์แบบประชาธิปไตย (DC) ของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตามเพศชายและเพศหญิง

8. เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์แบบเสรี (LF) ของนักเรียน
มัธยมศึกษาตามเพศชายและเพศหญิง

ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี โดยพิจารณาค่าคะแนน ร้อยละ และอันดับที่ของลักษณะผู้นำนักเรียนทั้ง 4 แบบ ซึ่งใช้ตารางประกอบการวิเคราะห์ 4 ตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 2 คะแนน ร้อยละ และอันดับที่ของลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ของนักเรียนมัธยมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 254 คน

เลขที่	ลักษณะผู้นำ	คะแนน	ร้อยละ	อันดับที่
1	แบบอิตินิยมก้าวร้าว (AA)	916	13.74	3
2	แบบอิตินิยมยอมตาม (AS)	1,453	21.80	2
3	แบบประชาธิปไตย (DC)	3,488	52.34	1
4	แบบเสรี (LF)	806	12.09	4

จากตาราง 2 เมื่อพิจารณาคะแนนที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดสิงห์บุรี เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบต่าง ๆ แล้ว สามารถจัดอันดับที่การเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบประชาธิปไตยเป็นปริมาณมากที่สุด อันดับที่ 1 ร้อยละ 52.34 อันดับที่ 2 เป็นการเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมยอมตาม คิดเป็นร้อยละ 21.80 อันดับที่ 3 เป็นการเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมก้าวร้าว คิดเป็นร้อยละ 13.74 และอันดับที่ 4 เป็นการเลือกลักษณะผู้นำแบบเสรี คิดเป็นร้อยละ 12.09

ตาราง 3 คะแนน ร้อยละ และอันดับที่ของลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ของนักเรียน
มัธยมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 219 คน

เลขที่	ลักษณะผู้นำ	คะแนน	ร้อยละ	อันดับที่
1	แบบอำนวยการรว (AA)	883	14.92	4
2	แบบอำนวยการยอมตาม (AS)	1,134	19.17	2
3	แบบประชาธิปไตย (DC)	2,922	49.39	1
4	แบบเสรี (LF)	976	16.50	3

จากตาราง 3 เพื่อพิจารณาคะแนนที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดสิงห์บุรี
เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบต่าง ๆ แล้ว สามารถจัดอันดับที่การเลือกลักษณะผู้นำนักเรียน
แบบประชาธิปไตยเป็นปริมาณมากที่สุด อันดับที่ 1 ร้อยละ 49.39 อันดับที่ 2 เป็นการเลือก
ลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอำนวยการยอมตาม คิดเป็นร้อยละ 19.17 อันดับที่ 3 เป็นการเลือก
ลักษณะผู้นำนักเรียนแบบเสรี คิดเป็นร้อยละ 16.50 และอันดับที่ 4 เป็นการเลือกลักษณะผู้นำ
นักเรียนแบบอำนวยการรว คิดเป็นร้อยละ 14.92

ตาราง 4 คะแนน ร้อยละ และอันดับที่ของลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ของนักเรียน
มัธยมศึกษาเพศหญิง จำนวน 240 คน

เลขที่	ลักษณะผู้นำ	คะแนน	ร้อยละ	อันดับที่
1	แบบอิตินิยมก้าวร้าว (AA)	873	13.48	3
2	แบบอิตินิยมยอมตาม (AS)	1,297	20.02	2
3	แบบประชาธิปไตย (DC)	3,449	53.25	1
4	แบบเสรี (LF)	657	13.23	4

จากตาราง 4 เมื่อพิจารณาคะแนนที่นักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง ในจังหวัดสิงห์บุรี เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบต่าง ๆ แล้ว สามารถจัดอันดับที่การเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบประชาธิปไตยเป็นปริมาณมากที่สุด อันดับที่ 1 ร้อยละ 53.25 อันดับที่ 2 เป็นการเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมยอมตาม คิดเป็นร้อยละ 20.02 อันดับที่ 3 เป็นการเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมก้าวร้าว คิดเป็นร้อยละ 13.48 และอันดับที่ 4 เป็นการเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบเสรี คิดเป็นร้อยละ 13.23

ตาราง 5 คะแนน ร้อยละ และอันดับที่ของลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ของนักเรียน
มัธยมศึกษาเพศชาย จำนวน 233 คน

เลขที่	ลักษณะผู้นำ	คะแนน	ร้อยละ	อันดับที่
1	แบบอิตินิยมก้าวร้าว (AA)	932	14.92	3
2	แบบอิตินิยมยอมตาม (AS)	1,236	19.79	2
3	แบบประชาธิปไตย (DC)	3,156	50.54	1
4	แบบเสรี (LF)	920	14.73	4

จากตาราง 5 เมื่อพิจารณาคะแนนที่นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย ในจังหวัดสิงห์บุรี เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบต่าง ๆ แล้ว สามารถจัดอันดับที่การเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบประชาธิปไตยเป็นปริมาณมากที่สุด อันดับที่ 1 ร้อยละ 50.54 อันดับที่ 2 เป็นการเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมยอมตาม คิดเป็นร้อยละ 19.79 อันดับที่ 3 เป็นการเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมก้าวร้าว คิดเป็นร้อยละ 14.92 และอันดับที่ 4 เป็นการเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบเสรี คิดเป็นร้อยละ 14.73

ตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งเพศชายและเพศหญิง เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 6 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ แบบอัตนียมก้าวร้าว ของนักเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งเพศชายและเพศหญิง

ลักษณะผู้นำ	ระดับชั้น/เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t
แบบอัตนียมก้าวร้าว (AA)	มัธยมศึกษาตอนต้น	254	3.606	2.042	2.150*
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	219	4.031	2.246	
	เพศชาย	233	4	5.594	1.830*
	เพศหญิง	240	3.637	3.738	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอัตนียมก้าวร้าว นักเรียนมัธยมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เลือกมากกว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอัตนียมก้าวร้าวมากกว่าเพศหญิง และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ แบบอัตนียมยอมตาม ของนักเรียนมัธยมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งเพศชายและเพศหญิง

ลักษณะผู้นำ	ระดับชั้น/เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t
แบบอัตนียมยอมตาม (AS)	มัธยมศึกษาตอนต้น	254	5.720	2.261	2.650**
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	219	5.178	2.179	
	เพศชาย	233	5.304	2.253	.463
	เพศหญิง	246	5.496	2.986	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอัตนียมยอมตาม นักเรียนมัธยมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เลือกมากกว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอัตนียมยอมตาม นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิง เลือกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 8 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ แบบประชาธิปไตย ของนักเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งเพศชายและเพศหญิง

ลักษณะผู้นำ	ระดับชั้น/เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t
แบบประชาธิปไตย (DC)	มัธยมศึกษาตอนต้น	254	13.732	4.096	1.087
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	219	13.342	3.704	
	เพศชาย	233	13.545	3.645	2.500 **
	เพศหญิง	240	14.370	3.328	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ลักษณะผู้นำนักเรียนแบบประชาธิปไตย นักเรียนมัธยมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย เลือกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ลักษณะผู้นำนักเรียนแบบประชาธิปไตย นักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงเลือกมากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 9 เปรียบเทียบลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ แบบเสรี ของนักเรียนมัธยมศึกษา
ที่อยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งเพศชายและเพศหญิง

ลักษณะผู้นำ	ระดับชั้น/เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t
แบบเสรี (LF)	มัธยมศึกษาตอนต้น	254	3.173	2.375	5.557**
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	219	4.456	2.613	
	เพศชาย	233	3.948	2.009	1.650
	เพศหญิง	240	3.570	2.526	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 ผลจากการเปรียบเทียบพบว่า ลักษณะผู้นำนักเรียนแบบเสรี
นักเรียนมัธยมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เลือกมากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ลักษณะผู้นำนักเรียนแบบเสรี นักเรียน
มัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิง เลือกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี ที่อยู่ในระดับชั้นและ เพศ แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจาก แบบประเมินความสามารถในการเป็นผู้นำ (The Leadership Ability Evaluation) ซึ่ง ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ ได้ดัดแปลงเป็นภาษาไทยจากของ คาสเซล (Cassel) และ สแตนลิก (Stanick) จำนวน 27 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่หนึ่ง เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่สอง เป็นแบบสอบถามลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ส่งแบบสอบถาม ไปยังนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี โดยส่งไปยังโรงเรียนรัฐบาล 12 โรงเรียน โรงเรียนราษฎร์ 4 โรงเรียน จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป 523 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 505 ฉบับ ตรวจแบบสอบถามที่ใช้ได้สมบูรณ์ 473 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.43 ของแบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมด

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะผู้นำ ไปทดสอบกับนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ต่างเลือกลักษณะผู้นำแบบ

ประชาธิปไตยอยู่ในอันดับหนึ่ง อันดับสองได้แก่ลักษณะผู้นำแบบอิตินิยมยอมตาม อันดับสามได้แก่ลักษณะผู้นำแบบอิตินิยมก้าวร้าว และอันดับสุดท้ายคือลักษณะผู้นำแบบเสรี

2. นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิง ต่างเลือกลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยอยู่ในอันดับหนึ่ง อันดับสองได้แก่ลักษณะผู้นำแบบอิตินิยมยอมตาม อันดับสามได้แก่ลักษณะผู้นำแบบอิตินิยมก้าวร้าว และอันดับสุดท้ายคือลักษณะผู้นำแบบเสรี

3. เปรียบเทียบทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมก้าวร้าวมากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เปรียบเทียบทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิงพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมก้าวร้าว มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เปรียบเทียบทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมยอมตาม มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. เปรียบเทียบทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิงพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิง เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมยอมตาม ไม่แตกต่างกัน

7. เปรียบเทียบทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเลือกลักษณะผู้นำนักเรียน แบบประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน

8. เปรียบเทียบทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิงพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง เลือกลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

9. เปรียบเทียบทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายพบว่า ในการเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบเสรี นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเลือกมากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

10. เปรียบเทียบทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิงพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิง เลือกลักษณะผู้นำแบบเสรีไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล การสังเกต

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อมูลที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. นักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบประชาธิปไตยมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรใหม่มุ่งเน้นให้มีการแสดงออก มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของหมู่คณะ มีการประชุมปรึกษาหารือก่อนการปฏิบัติงาน รู้จักการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้ว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ เข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ใดดี จึงเลือกลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยมากที่สุด

สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิง เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบประชาธิปไตยมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรใหม่ที่มีการอบรมมุ่งเน้นไปในด้านวิชาการ ให้มีการยอมรับฟังความคิดเห็น มีการปรึกษาหารือกับสมาชิกภายในชั้นเรียน และคำนึงถึงระเบียบกฎเกณฑ์ของกลุ่ม แล้วจึงนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งเป็นลักษณะแบบประชาธิปไตย

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับของ สุพร รุ่งเรือง (สุพร รุ่งเรือง 2520 : 76) ที่ว่า นักเรียนนายร้อย จปร. และนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งหมด เลือกลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยเป็นอันดับหนึ่ง อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันหลักสูตรการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล การตัดสินใจ ใ้กระทำร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นชั้น จึงมีลักษณะบรรยากาศของประชาธิปไตยมากที่สุด

2. ในการเปรียบเทียบทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอดินิยมก้าวร้าว มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีความคิดเห็นในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ควรจะได้จัดทำอย่างรวดเร็ว ใช้ความคิดเห็นส่วนตัว ไม่ฟังความคิดเห็น ของเพื่อนร่วมงาน หรือใช้ระเบียบคำสั่งของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด เพื่อให้นักเรียนใน

✓ กลุ่มอื่นเกรงกลัว ด้วยเหตุนี้จึงได้เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมก้าวร้าว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมก้าวร้าวมากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายมีการตัดสินใจกระทำการใด ๆ มักจะทำได้รวดเร็วไว ซึ่งอาจแตกต่างไปจากนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงที่มีความนุ่มนวล ไม่รีบร้อน มีความคิดรอบคอบ จึงได้เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมก้าวร้าวแตกต่างกัน

ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับของ ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ (ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ 2512 : 27) ที่ว่า ระดับชั้นไม่มีส่วนสำคัญต่อการเป็นผู้นำและไม่เป็นผู้นำ ทั้งนี้เพราะว่าการวิจัยของ ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ ได้ทำกับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 1 และปีที่ 2 ซึ่งเป็นนิสิตนักศึกษาย่อมมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ สูงกว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

3. ในการเปรียบเทียบทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พบว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมยอมตาม มากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจเป็นเพราะว่าเด็กไทยชอบลักษณะความประนีประนอมไม่ก้าวร้าวหรือใช้วิธีรุนแรง ถึงแม้ว่าค่านิยมจะเปลี่ยนแปลงไปบ้างในปัจจุบัน แต่ยังคงมีลักษณะของคนไทยแสดงให้เห็น เช่น การเลือกผู้นำมาปกครองบ้านเมือง มักเลือกผู้นำแบบนุ่มนวล มีลักษณะประนีประนอมเข้ากับทุก ๆ ฝ่ายได้

ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับของ กลียา ตะบูนพงศ์ (กลียา ตะบูนพงศ์ 2518 : 29-31) ที่ว่า ระดับหลักสูตรต่างกันมีการตัดสินใจเกี่ยวกับลักษณะผู้นำไม่แตกต่างกัน การวิจัยของ กลียา ตะบูนพงศ์ กระทำกับนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร เป็นนักศึกษาที่ผ่านการเรียนการสอน ที่มีประสบการณ์มากกว่านักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา นักศึกษาย่อมมีความคิดและมองเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ดีกว่า ด้วยเหตุนี้ผลการศึกษาก็จะแตกต่างกัน

✓ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิง เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอิตินิยมยอมตามไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิงนั้น

มีความรู้สึกว่าการเล่าเรียนในโรงเรียนนั้นมีระเบียบที่จะต้องประพฤติปฏิบัติบังคับอยู่ ต้องรับฟังคำสั่งสอนจากครูอาจารย์ เพราะฉะนั้นนักเรียนมัธยมศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิง จึงอยู่ในสภาพการณ์เช่นเดียวกัน จึงเลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบอันทันสมัยตามไม่แตกต่างกัน

4. ในการเปรียบเทียบทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบประชาธิปไตยไว้แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่านักเรียนทั้งสองระดับชั้นได้รับการเรียนการสอนในรูปแบบของการอภิปราย การรายงานหน้าชั้นเรียน การร่วมมือในการทำงานต่าง ๆ มีการแสดงออกความคิดเห็นให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ฟัง ซึ่งเป็น การฝึกลักษณะของการพูดการฟังที่ดี จึงเข้ากับลักษณะของระบอบประชาธิปไตยในบ้านเมือง เรา

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับของ ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ (ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ 2512 : 27) ที่ว่า ระดับชั้นไม่มีผลแตกต่างต่อการตัดสินใจเลือกลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ

สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง เลือกลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยมากกว่า เพศชาย อาจเป็นเพราะว่าลักษณะนักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิง มีการตัดสินใจต่าง ๆ ร่วมกัน มีความนุ่มนวล รอบคอบ รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน แล้วจึงนำมาเป็น ข้อมูลในการตัดสินใจ ส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายส่วนมากต้องการกระทำการด้วยความรวดเร็ว มีความอยากรู้อยากเห็นเกิดขึ้นทันที จึงมักไม่รอฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ตัดสินใจกระทำการต่าง ๆ ไปเลย ด้วยเหตุนี้ นักเรียนมัธยมศึกษาเพศหญิงจึงเลือกลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตย แตกต่างจากนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชาย

ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับของ ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ (ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ 2512 : 27) ที่ว่า เพศไม่มีผลต่อลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ เหตุผลอาจเป็นไปได้ดังที่กล่าวไว้ในตอนต้น

5. ในการเปรียบเทียบทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย พบว่า ในการเลือกลักษณะผู้นำแบบเสรี นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเลือกมากกว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจัดอยู่ในเกณฑ์วัยรุ่น ซึ่งเป็น

วัยที่ต้องการเป็นอิสระ ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบการควบคุมบังคับที่เข้มงวด ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับของ ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ ที่ว่าระดับชั้นที่ต่างกันไม่มีผลต่อการเลือกลักษณะผู้นำแบบเสรี

สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาเพศชายและเพศหญิง เลือกลักษณะผู้นำนักเรียนแบบเสรี ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่านักเรียนทั้งสองเพศนี้ต้องการทำงานอิสระ ไม่ฟังประสงค์ จะให้มีการควบคุมบังคับ หรือสั่งการอย่างเคร่งครัดเกินไป ซึ่ง เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2521 : 100) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะผู้นำแบบเสรีเป็นไปตามลักษณะของสังคมไทยอย่างหนึ่ง คือ ชอบทำตามสิ่งที่ตนเคยทำหรือบรรพบุรุษเคยทำ

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการกระทำในวงจำกัดเฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสิงห์บุรีเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยในขอบเขตที่กว้างขวางออกไปมากกว่านี้
2. ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสถานศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดสิงห์บุรี ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน หรือการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสิงห์บุรีต่อไป
3. เพื่อให้การศึกษารื่องลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ของนักเรียนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงสมควรจะได้อีกศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ตามทัศนะผู้บริหารโรงเรียน หรือครูอาจารย์ในสถานศึกษาต่าง ๆ อีกต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษากันต่อไปในระดับของเขตการศึกษา เพื่อให้ทราบถึงลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ในขอบเขตที่กว้างขวางยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษากันต่อไปเรื่องลักษณะผู้นำแบบต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ ของนักเรียนในระดับวิทยาลัยอาชีวศึกษาต่อไป

3. การศึกษาพบว่าเรื่องลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์ ของนักเรียนในระดับประถมศึกษา เพื่อที่จะได้ทราบความประสงค์ของนักเรียนประถมศึกษาว่า มีความต้องการลักษณะผู้นำนักเรียนแบบใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัลยา ตะบุนพงศ์ ลักษณะความเป็นผู้นำของนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร
วิทยานิพนธ์ ค.ม. แผนกวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2518, 118 หน้า อัดสำเนา
- กิติมา ปรีดีติลล ทฤษฎีบริหารองค์การ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 339 หน้า อัดสำเนา
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานการสัมมนาการวิจัยประสิทธิภาพของ
โรงเรียนประถมศึกษา โรงพิมพ์เจริญผล 2521, 154 หน้า
- จุมพล พูลภัทรชีวิน มโนภาพแห่งตน (Self Concept) ความวิตกกังวล (Anxiety)
ความเกรงใจและลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนที่เป็นผู้นำและนักเรียนที่เป็นผู้ตาม
ในระดับ ม.ศ.3 ปีการศึกษา 2514 วิทยานิพนธ์ คท.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
2514, 112 หน้า อัดสำเนา
- เดโช สนวนนันท จิตวิทยาสังคม โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์ 2510, 185 หน้า
- ธรรมรส โชติคุณุช มนุษยสัมพันธ์ โรงพิมพ์พิมพ์เนต 2519, 426 หน้า
- บุญชนะ อัคราการ ทฤษฎีการเมืองและการปกครอง โรงพิมพ์สุรสภา 2500, 235 หน้า
- ผ่องพรรณ อยู่ประเสริฐ ความแตกต่างระหว่างความเป็นผู้นำของนิสิตที่เป็นผู้นำและนิสิตที่
ไม่ได้เป็นผู้นำ วิทยานิพนธ์ ค.ม. แผนกจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย 2512, 128 หน้า อัดสำเนา
- ภิญโญ สาร หลักบริหารการศึกษา วัฒนาพานิช 2516, 536 หน้า
- วิจิตร อีร์กุล "พฤติกรรมผู้นำ" วิทยาสาร 28:42 สิงหาคม 2518
- วิจิตรวาทการ, หลวง กุศโลบาย โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง 2511,
242 หน้า
- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ หลักสูตรใหม่: เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา
2521 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2520, 22 หน้า

สมพงศ์ เกษมสิน การบริหารงานบุคคลแผนใหม่ พิมพ์ครั้งที่ 2 ไทยวัฒนาพานิช 2519, 376 หน้า

_____ การบริหาร ไทยวัฒนาพานิช 2523, 331 หน้า

สร้อยตระกูล อรรถมานะ "จะเลือกแบบภาวะการเป็นผู้นำกันอย่างไร" รัฐศาสตร์สาร 3:31-50 มกราคม-เมษายน 2518

สำเร็จ สิงหาวาระ ประมุขศิลป์ แพร่พิทยา 2507, 165 หน้า

สุพร รุ่งเรือง ลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าและนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ จ.ม. แผนกจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, 108 หน้า อัดสำเนา

สุทิน ฉิมโฉม "สัมฤทธิ์ผลทางวิชาการกับความรับผิดชอบทางสังคมของนักศึกษาวิทยาลัยครูในเขตกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ จ.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2515, 102 หน้า อัดสำเนา

สุเมธ เตียวอิศเรศ วิชาบริหาร 412:พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา ชลบุรี ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน 2525, 219 หน้า

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา พิษณุโลก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก 2521 276 หน้า

อรรถ อรรถวุฒิกร กุศโลบายทำงานและสร้างอนาคต โอเดียนสโตร์ 2504, 498 หน้า

Burton, Arthur Samuel. "A Comparative Study in Post College Leadership Activities between College Graduate as Leaders and Non-Leaders," Dissertation Abstracts. 34:174, February, 1974.

Cartwright, Dorwin and Alwin Zander. Group Dynamic Research and Theory. 3rd ed., New York, Harper and Row, 1968. 580 p.

Cassel, Russel N. and Edward J. Stanick. The Leadership Ability Evaluation Manual. California, Western Psychological Services, 1961. 161 p.

- Dunham, J. "Appropriate Leadership Patterns," The Journal of Educational Research. 7:117, February, 1965.
- English, Horance B. and Eva Champney English. A Comprehensive Dictionary of Psychological and Psychoanalytical Terms. New York, David Mckay Company, 1968. 594 p.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 4th ed., Tokyo, McGraw-Hill Kogkusha, 1976. 529 p.
- Fiedler, Fred E. A Theory of Leadership Effectiveness. New York, McGraw-Hill, 1967. 217 p.
- Guildford, J.P. Fundamental Statistics in Psychology and Education. 4th ed., New York, McGraw-Hill 1965. 605 p.
- Krech, Davis, Richard S. Crutchfield and Egerton L. Ballachey. Individual in Society. New York, McGraw-Hill Book Company, 1962. 564 p.
- Merrifield, Charles W., ed., Leadership in Voluntary Enterprise. New York, Oceania Publications. 1961. 207 p.
- Solomon, Ben. Leadership of Youth. New York, Youth Service Inc., 1950. 164 p.
- Stogdill, Ralph. Handbook of Leadership: A Survey of Theory and Research. New York, Free Press, 1974. 613 p.
- Tead, Ordway. The Art of Leadership. New York. McGraw-Hill, 1964. 239 p.
- Uris, Auren. Techniques of Leadership. New York, McGraw-Hill, 1964. 239 p.
- Weber, Clarence A. and Mary E. Weber. Fundamentals of Educational Leadership. 2nd ed., New York, Exposition Press, 1961. 278 p.

ภาคผนวก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธีระ ทานตวัณช์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ เตียวอติเรศ ภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
- นายชลิต เจริญศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนสิงห์บุรี อำเภอเมืองสิงห์บุรี
จังหวัดสิงห์บุรี
- นายประกอบ รุ่งสัมพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสุวีวิทยา อำเภอพระพุทธบาท
จังหวัดสระบุรี
- นายมณี พุ่มพฤษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนพระนารายณ์ อำเภอเมืองลพบุรี
จังหวัดลพบุรี
- นายสว่าง วิเลปะนะ ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร อำเภอท่าช้าง
จังหวัดสิงห์บุรี
- นายกิตติศักดิ์ คูเมือง ผู้อำนวยการโรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี
จังหวัดสิงห์บุรี

31 ตุลาคม 2526

เรื่อง ขออนุมัติการตรวจแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นายฉน จุฑะพันธุ์ นิสิตปริญญาโท , ภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน จะทำการวิจัยลักษณะผู้นำนักเรียนที่พึงประสงค์
ตามทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งอยู่ในความควบคุมของ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธีระ ทานตวิช และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ เตียววิศเรศ
ในการนี้ นายฉน จุฑะพันธุ์ มีความประสงค์ให้ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบ
สอบถามให้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่ นายฉน จุฑะพันธุ์ ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สุเมธ เตียววิศเรศ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ เตียววิศเรศ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

เนื่องด้วยข้าพเจ้า นายฉน จุฑะพันธุ์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน กำลังทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำปริญญานิพนธ์ประกอบการศึกษาชั้นปริญญาโท ดังนั้นข้าพเจ้าจึงได้ส่งแบบสอบถามนี้มาเพื่อขอรับทราบ
ความคิดเห็นของนักเรียน และขอความร่วมมือจากนักเรียนเพื่อตอบแบบสอบถามนี้ คำตอบ
ตามความเป็นจริงของนักเรียนจะเป็นประโยชน์อย่างมาก แก่การค้นคว้าทางการศึกษา

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบ
สอบถามแบบสำรวจรายการ โดยให้ผู้ตอบกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ตรงกับ
สถานภาพ ของผู้ตอบเอง

เพศ () ชาย () หญิง

ระดับชั้น () มัธยมศึกษาตอนต้น () มัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 ขอสอบถามแต่ละข้อดังต่อไปนี้ เป็นการกำหนดสถานการณ์มาให้ให้นักเรียน
กรุณาเลือกคำตอบตามความคิดเห็นส่วนตัวของนักเรียนโดยเฉพาะ เพื่อที่จะทำให้นักเรียน
สามารถแก้ไขสถานการณ์ได้อย่างดีที่สุด ถ้าหากว่านักเรียนเป็นผู้หนึ่งที่ร่วมอยู่ในสถานการณ์
นั้น ๆ

ข้อสอบถามทั้งหมดมี 27 ข้อ แต่ละข้อมี 4 คำตอบ โปรดวงรอบอักษรประจำ
คำตอบที่นักเรียนเลือก แล้วตอบเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น (โปรดตอบทุกข้อ)

ขอขอบใจในความร่วมมือของนักเรียนมา ณ โอกาสนี้

ฉน จุฑะพันธุ์

แบบสอบถามความถี่เห็น

1. ถ้านักเรียนเห็นบุคคลที่นักเรียนรู้จัก ใส่หน้ากากตาแสดซึ่งเหมือนกับหน้ากากของนักเรียนที่หายไป นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ไม่พูดอะไรเลย
 - ข. ขอให้เขากินน้ำเพื่อให้เขารู้สึกดีขึ้น
 - ค. บอกกับเขาว่าหน้ากากที่เขาใส่อยู่นั้นเหมือนกับของนักเรียนที่ได้หายไป และถามว่าเขารู้หรือไม่ว่าหน้ากากเรื่อนนั้นเป็นหน้ากากของนักเรียน
 - ง. เรียกตำรวจมาจัดการ
2. ถ้ามารดาของนักเรียนรักน้องหรือรักพี่มากกว่าตัวนักเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ถามบิดาของนักเรียนว่าควรจะทำอย่างไร
 - ข. ปฏิเสธเรื่องนี้กับมารดาของนักเรียน
 - ค. ไม่ทำอะไรเลย และคอยจนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเอง
 - ง. รบเร้าขอร้องมารดาของนักเรียนได้ให้ความยุติธรรมแก่นักเรียนบ้าง
3. ถ้านักเรียนนั่งรถไปโรงเรียนคันเดียวกันกับเพื่อนนักเรียนในละแวกบ้านของนักเรียนซึ่งไปโรงเรียนสายเสมอ และนักเรียนต้องการไปให้ทันเวลานักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ประวิงกับคนขับรถให้หาทางใดทางหนึ่งเพื่อไปให้ทันเวลา
 - ข. เตรียมพร้อมที่จะโดยสารรถคันอื่น
 - ค. บอกกับเพื่อน ๆ ให้มาตรงเวลา
 - ง. ถามบิดามารดาของนักเรียนว่าควรจะทำอย่างไร
4. ถ้าหากนักเรียนเป็นหัวหน้าสภามเด็กเล่นสาธารณะแห่งหนึ่ง นักเรียนจะปฏิบัติอย่างไรในเมื่อทราบว่าเด็กวัยรุ่นกลุ่มใหญ่กลุ่มหนึ่งยังตัดสินใจไม่ได้ว่าควรจะเล่นอะไรกันดี
 - ก. ไม่พูดอะไรเลยจนกว่าเด็กเหล่านั้นจะถาม
 - ข. ตั้งกรรมการเพื่อพิจารณาตัดสินใจว่าเด็กกลุ่มนั้นควรเล่นอะไร
 - ค. บอกให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเสนอว่าควรจัดกิจกรรมที่เหมาะสมประเภทใด
 - ง. จัดให้มีการเล่นหลาย ๆ อย่าง แล้วแบ่งว่าเด็กคนไหนควรเล่นอะไร

5. ถ้าน้องของนักเรียนไม่เคารพสิทธิในส่วนของตัวของนักเรียน และชอบนำสิ่งของต่าง ๆ ของนักเรียนไปเสมอ ๆ ตอนที่นักเรียนไม่อยู่ นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. ปรึกษาเรื่องดังกล่าวกับบิดามารดาของนักเรียน

ข. ลงโทษน้องของนักเรียนทางร่างกาย

ค. นำเรื่องนี้ไปปรึกษากับสมาชิกในครอบครัว

ง. รอจนกว่าน้องของนักเรียนจะโตพอเสียก่อน

6. ถ้านักเรียนเข้าใจว่านักเรียนสามารถทำข้อสอบได้ดี เช่นเดียวกับเพื่อนคนอื่น ๆ แต่จากผลการสอบปรากฏว่านักเรียนสอบตก นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. ไม่ทำอะไรเลยและเรียนซ้ำชั้น ✓

ข. ปรึกษาเรื่องดังกล่าวกับอาจารย์ใหญ่

ค. ขอร้องให้ครูผู้สอนพิจารณาให้นักเรียนสอบได้

ง. ปรึกษาเรื่องดังกล่าวกับครูผู้สอน และขอร้องให้ชี้แจงเหตุผลที่นักเรียนสอบตก

7. ถ้านักเรียนไปล่าสัตว์กับเพื่อน ๆ และนักเรียนยิงกวางบาดเจ็บเป็นคนแรก แต่เพื่อน ๆ เป็นคนยิงมันตาย นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. บอกกับเพื่อนของนักเรียนว่า กวางตัวนั้นเป็นของนักเรียน เพราะว่ามันนักเรียนลงมือก่อน

ข. ขอให้เจ้าหน้าที่รักษาป่าพิจารณาตัดสินว่ากวางตัวนั้นจะเป็นของใคร

ค. ✓ ปรึกษาเรื่องนี้กับเพื่อนของนักเรียนแล้วแบ่งกวางกัน

ง. ไม่พูดอะไรเลยและขอมยกกวางให้เพื่อนไป

8. สมมติว่านักเรียนเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง และทราบว่านักเรียนต่างวางโครงการเลือกอาชีพของเขา นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. ปลอ่ยให้นักเรียนต่างวางโครงการเกี่ยวกับอาชีพที่เขาสนใจเอง

ข. ให้นักเรียนพิจารณาจากอาชีพที่บิดามารดาของนักเรียนได้แนะนำมา และเห็นว่าเหมาะสมที่สุด

ค. ✓ ให้นักเรียนไปศึกษาเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ที่นักเรียนคิดว่าเหมาะสมที่สุดสำหรับตัวเขา

8. (ต่อ)

ง/ บอกกับนักเรียนว่า ให้พิจารณาความสนใจและความสามารถของเขาเป็น
เกณฑ์ และให้นำมาปรึกษากับนักเรียน เพื่อจะร่วมกันพิจารณาความเหมาะสม
ระหว่างตัวเขากับอาชีพนั้น

9. ถ้าเพื่อนของนักเรียนทำผิดกฎหมายของเทศบาล โดยการเผาขยะในบ้าน นักเรียนจะ
ทำอย่างไร

ก. บอกให้เขาเลิกเผาทันที

ข. บอกให้ตำรวจได้รับทราบ

ก/ ชี้แจงให้เพื่อนบ้านของนักเรียนได้รับทราบเกี่ยวกับกฎหมายท้องถิ่นนั้น ๆ

ง. ปิดหน้าต่างบ้านของนักเรียนและหวังว่าเขาคงจะเลิกเผาเอง

10. ถ้านักเรียนเป็นครูสอนพลศึกษาและเห็นว่าลูกศิษย์ของนักเรียนเล่นผดึกดึกาก่อนที่จะถึง
วันเล่นจริง นักเรียนจะทำอย่างไร

ก./ ตัดเขาออกจากกลุ่มผู้เล่น

ข. ให้เหล่าลูกศิษย์ในกลุ่มออกเสียงว่าควรจะลงโทษบุคคลผู้นั้นอย่างไร

ค. รายงานเรื่องนี้ให้อาจารย์ใหญ่ได้รับทราบ

ง. ไม่พูดอะไรเลยและปล่อยให้เขาเล่นต่อไป

11. ถ้านักเรียนได้เป็นอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนที่ตั้งใหม่แห่งหนึ่ง และนักเรียนต้องการ
เพลงประจำโรงเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. ขอให้แผนกดนตรีแต่งเพลงให้

ข. เลือกเพลงที่นักเรียนคิดว่าดีที่สุด

ค./ ให้นักเรียนและครูลงคะแนนเสียงเลือกเพลงที่นักเรียนเสนอมาให้เป็นตัวอย่าง
สองสามเพลง

ง. ขอให้นักประพันธ์เพลงอาชีพแต่งให้

12. ถ้านักเรียนทราบว่าเพื่อนร่วมชั้นของนักเรียนกลุ่มหนึ่ง กำลังวางแผนที่จะโจมตีโรงเรียนคู่แข่งก่อนที่จะถึงวันแข่งขัน นักเรียนเห็นว่าไม่เป็นการสมควรที่จะทำเช่นนั้น นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. บอกเรื่องที่เพื่อนทำตามความพอใจของเขาให้อาจารย์ใหญ่ได้รับทราบ

ข. ปลอกละให้เพื่อนทำตามความพอใจของเขา

ค. บอกให้เพื่อนเลิกวางแผนนั้น มิฉะนั้นนักเรียนจะฟ้องอาจารย์ใหญ่

ง./ ขอร้องให้เพื่อนแสดงความจริงใจเป็นนักกีฬาและตักเตือนเขาในเรื่องนี้

13. ถ้ากลุ่มของนักเรียนยังตัดสินใจไม่ไ้ว่าจะไปเที่ยวที่ไหนดีในตอนเย็น ถ้านักเรียนอยากไปเดินรำ นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. บอกกับเพื่อน ๆ ให้ไปเดินรำกับนักเรียน มิฉะนั้นนักเรียนจะแยกไปกับเพื่อนที่นักเรียนนัดไว้ตามลำพัง

ข. ถามงบประมาณในการไปเที่ยวแล้วนักเรียนก็แนะนำสถานที่ต่าง ๆ ตามลำดับ

ค. ไม่พูดอะไรเลยและไปกับเพื่อน ๆ ของนักเรียน

ง./ เสนอความเห็นของนักเรียน แต่นักเรียนก็พร้อมที่จะทำตามความเห็นของคนที่ส่วนใหญ่

14. ถ้าถูกจ้างของนักเรียน คณะหนึ่งมาทำงานสายเสมอ ซึ่งเป็นผลทำให้กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานของนักเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. ว่ากล่าวตักเตือนและบอกเขาว่า ถ้ามาทำงานสายอีกจะถูกไล่ออกจากงาน

ข. รายงานเรื่องดังกล่าวต่อแผนกสวัสดิการคนงาน

ค. ไม่พูดอะไรเลย และหวังว่าเขาจะปรับปรุงตัวของเขาได้

ง./ พูดกับเขาเรื่องความสำคัญของการมาทำงานให้ตรงต่อเวลา และแนะนำให้เขาไปปรึกษาวิภาปลูก

15. ถ้านักเรียนเห็นว่ากลุ่มเพื่อนนักเรียนที่สนิทกับนักเรียนกำลังจะนำวางแผนผิด โดยวางแผนจะหนีโรงเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. - พยายามให้เพื่อนของนักเรียนเปลี่ยนความคิดดังกล่าว

ข. ไม่พูดอะไรเลย เพราะถือว่าไม่ใช่ธุระอะไรของนักเรียน

15. (ต่อ)

ก. เล่าเรื่องนี้ให้ครูที่นักเรียนสนิทสนมฟัง และถามครูว่าควรจะทำอย่างไร

ง. บอกให้เพื่อนไปโรงเรียน มิฉะนั้นนักเรียนจะต้องอาจารย์ใหญ่

16. ถ้านักเรียนเป็นครูของนักเรียนชั้นสูงสุดสุดของโรงเรียนแห่งหนึ่ง พบว่านักเรียนแต่งกายผิดระเบียบอย่างมาก นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. สั่งให้นักเรียนคนนั้นกลับบ้านไปแต่งตัวมาให้ใหม่ให้ถูกต้องระเบียบ

ข. ปรีกษาเรื่องนี้กับอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียน

ค. ไม่ทำอะไรเลย

ง. พูดกับนักเรียนคนนั้นเรื่องระเบียบที่ดีในการแต่งกาย

17. ถ้าเพื่อนของนักเรียนตกลงใจจะไปฟังดูริมางก์ แต่นักเรียนไม่สนใจดนตรีประเภทนี้ นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. บอกกับเพื่อนของนักเรียนว่านักเรียนมีธุระที่อื่น

ข. ให้เพื่อนของนักเรียนเลือกระหว่างภาพยนตร์และดนตรี แล้วนักเรียนจะยึดถือตามมติของกลุ่ม

ค. ขอร้องให้เขาไปดูภาพยนตร์เรื่องที่นักเรียนต้องการจะดู

ง. ถามความคิดเห็นของผู้ที่ไปดูภาพยนตร์และฟังดูริมางก์มาแล้ว

18. ถ้านักเรียนและเพื่อน ๆ วางแผนจะไปเที่ยวตกปลา มีบางคนอยากไปตกปลาที่ทะเลสาบ แต่นักเรียนต้องการจะไปตกปลาที่ทะเลเล็ก ๆ นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. บอกกับเพื่อนของนักเรียนให้ไปตกปลาแถวทะเลเล็ก ๆ

ข. ไปตกปลาตามสถานที่ที่มีรายงานว่าบริเวณนั้น ๆ มีปลาจะกินเบ็ดมากที่สุด

ค. ให้เพื่อนของนักเรียนไปแถวทะเลสาบ ส่วนท่านไปแถวทะเลเล็ก

ง. ไปแถวทะเลสาบกับเพื่อน ๆ ของนักเรียน แต่ยังคงเตรียมการที่จะไปตกปลาตามสถานที่ที่ท่านต้องการในคราวต่อไป

19. ถ้าลูกจ้างของนักเรียนต้องการจะหยุดงานในวันหยุด แต่นักเรียนเห็นว่ายังมีงานที่นักเรียนต้องการจะทำให้เสร็จเรียบร้อยอีกมาก นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. บอกกับทุกคนในสำนักงานในวันหยุดครั้งนี้
 - ข. ☒ บอกกับทุกคนในสำนักงานล่วงหน้าเวลาหลาย ๆ วันก่อนที่จะถึงวันหยุด เพื่อให้ทำงานเสร็จเรียบร้อย
 - ค. อธิบายถึงสถานการณ์และความต้องการของนักเรียน แต่อนุญาตให้เขาหยุดงานได้ถ้าหากว่าเขาต้องการ
 - ง. บอกให้เขาขงมติดอกเสียว่าควรจะทำงานในวันหยุดหรือไม่
20. ถ้าให้นักเรียนเห็นเพื่อนของนักเรียนโกงตอนสอบ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ☒ ไม่สนใจ เพราะว่าไม่ใช่ธุระของนักเรียน
 - ข. เสนอว่านักเรียนคนนั้นควรจะสอบตก เพราะว่าปฏิบัติผิดระเบียบของโรงเรียน
 - ค. บอกให้เพื่อนของนักเรียนไปสารภาพเรื่องนี้กับครูผู้สอน
 - ง. ถามบิดาหรือครูที่ปรึกษาว่าควรจะทำอย่างไร
21. ถ้าหากว่านักเรียนกำลังขับรถโดยมีเพื่อนวัยรุ่น 4 คนนั่งไปด้วย ในขณะที่รถกำลังแล่นเพื่อน ๆ ของนักเรียนได้เล่นเกมเสี่ยงอันตรายกัน นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ขับรถไปตามปกติ
 - ข. ไม่ยอมเล่นเกมนี้ด้วย และเสนอเกมส่ออย่างอื่นแทน
 - ค. ☒ เตือนเพื่อน ๆ ให้นึกถึงกฎจราจร
 - ง. ไม่ยอมเล่นด้วย และบอกกับเขาว่านักเรียนจะฟ้องบิดามารดาของเขาทันทีถ้าหากว่าเขายังไม่เลิกเล่นเกมนี้
22. ถ้านักเรียนกำลังกินกวนหวานสีในห้องสมุด แต่มีบางคนพูดดูยั่วยุเสียงดังรบกวน นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ห้ามมส่งวและทำงานของนักเรียน
 - ข. ขอร้องให้บรรณารักษ์เตือนผู้ที่พูดดูยั่วยุ
 - ค. บอกกับครูผู้ดูแลอย่างสุภาพว่าให้เขาเกรงใจผู้อื่นบ้าง

22. (ต่อ)

ง. บอกกับผู้ที่ดูขี้ให้เจียม ๆ

23. ถ้ามีไฟฟ้ากำลังลุลกลามอย่างรวดเร็วไปยังบริเวณที่นักเรียนและเพื่อนกำลังจัดงานปิกนิกกันอยู่ นักเรียนจะทําอย่างไร

ก. ไม่ทำอะไรเลยจนกว่าจะได้รับความแจ้งจากเจ้าพนักงานดับเพลิง

ข. บอกให้ทุกคนช่วยกันจับไฟ

ค. เรียกพนักงานดับเพลิงและเสนอตัวเข้าช่วย

ง. ปะริษากับเพื่อน ๆ ในกลุ่มของนักเรียน เพื่อลงมติว่าจะหนีหรือจะเผชิญไฟต่อไป

24. ถ้าเพื่อนของนักเรียนสองคนวางแผนจะลาออกจากโรงเรียนเพื่อไปเป็นทหาร นักเรียนรู้สึกว่าเขาทําไม่ถูก นักเรียนจะทําอย่างไร

ก. ปลอบใจให้เขาไปเป็นทหาร

ข. บอกกับเขาว่าเขาทําไม่ถูก

ค. อธิบายให้เขารับรู้ว่าโรงเรียนสำเร็จก่อนที่จะไปเป็นทหารจะดีกว่า

ง. แนะนำให้เขาไปปรึกษาเรื่องนี้กับนายทหารคนอื่น ๆ

25. ถ้านักเรียนพอใจในการเต้นรำวงจังหวะล่าสุด แต่เพื่อนผู้หญิงผู้ชายของนักเรียนไม่ชอบจังหวะนี้ นักเรียนจะทําอย่างไร

ก. เต้นในจังหวะที่เพื่อนผู้หญิงผู้ชายของนักเรียนสามารถเต้นได้

ข. บอกให้เขาไปเรียนเต้นรำอีก

ค. พูดกับเพื่อนผู้หญิงผู้ชายของนักเรียนในเรื่องนี้ และสอนจังหวะใหม่ให้เขา

ง. จัดงานและเชิญเพื่อน ๆ ของนักเรียนมาร่วมด้วย ซึ่งเขาจะได้เห็นการเต้นรำแบบใหม่

26. ถ้ามีรถคันอื่นเกิดอุบัติเหตุเล็กน้อย จากการวิ่งฝ่าไฟแดง นักเรียนจะอย่างไร

- ก. เฉย ๆ เพราะไม่ใช่ธุระของนักเรียน
- ข. อาสาจะเบียดเบียนให้กับฝ่ายถูก
- ค. เรียกตำรวจและเสนอให้จับผู้ฝ่าฝืนกฎจราจร
- ง. บริจาคเรื่องนี้ว่าใครผิดใครถูกกับผู้เห็นเหตุการณ์ ณ ที่นั้น

27. ถ้าเพื่อนของนักเรียนฝ่าฝืนระเบียบของโรงเรียน โดยการสูบบุหรี่ในบริเวณโรงเรียน นักเรียนจะอย่างไร

- ก. บอกให้เขาทิ้งบุหรี่
 - ข. บอกเรื่องนี้ต่อกรรมการของโรงเรียน
 - ค. อธิบายกฎระเบียบของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการห้ามสูบบุหรี่
 - ง. ช่วยให้เขาคำตามควมพอใจ
-

ข้อเฉลยแบบสอบถามความคิดเห็น

	AA	AS	DC	LF		AA	AS	DC	LF
ข้อ 1.	ข	ง	ค	ก	ข้อ 15	ง	ค	ก	ข
2.	ง	ก	ข	ก	16	ก	ข	ง	ค
3.	ค	ง	ก	ข	17	ค	ง	ข	ก
4.	ง	ข	ค	ก	18.	ก	ข	ง	ค
5.	ข	ก	ก	ง	19.	ก	ข	ค	ง
6	ค	ข	ง	ก	20	ข	ง	ค	ก
7	ก	ข	ค	ง	21.	ง	ก	ข	ก
8	ค	ข	ง	ก	22.	ง	ข	ค	ก
9.	ก	ข	ก	ง	23	ข	ค	ง	ก
10.	ก	ก	ข	ง	24	ข	ง	ก	ก
11.	ข	ก	ค	ง	25	ข	ง	ค	ก
12.	ค	ก	ง	ข	26.	ก	ง	ข	ก
13.	ก	ข	ง	ค	27	ก	ข	ก	ง
14.	ก	ข	ง	ค					